

HRVATSKI VOJNIK

Broj 515 • 16. prosinca 2016. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 10 KUNA

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

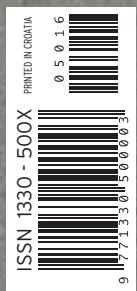
25. OBLJETNICA HRZ-a i PZO-a

**HRZ I PZO - ČUVAR
SUVERENOSTI HRVATSKOG
ZRAČNOG PROSTORA**

RAZGOVOR

general-pukovnik Slavko Barić,
zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta
"Dr. Franjo Tuđman"

**ESKADRILA HELIKOPTERA KOMPLETIRANA S
OH-58D KIOWA WARRIOR**

TEŠKI SNAJPERI

Nakon što smo predstavili američke snajperske puške, u drugom dijelu članka fokus je na proizvođačima iz ostatka svijeta. Iako niti jedna zemlja nema tako široku ponudu kao SAD, postoje neka vrlo upečatljiva oružja, a ovo je izbor najzanimljivijih. [str. 31]

Poštovane djelatnice i djelatnici Ministarstva obrane, poštovane pripadnice i pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske,

predblagdansko vrijeme iščekivanja najradosnijeg blagdana, rođenja Sina Božjeg, trenutak je za preispitivanje i našeg djelovanja, naših odluka, naših želja.

Vjerujem kako ste, izvršavajući svoje dužnosti, pronalazili vremena za okretanje bližnjem, za pomaganje onima kojima je pomoć bila potrebna, ali i za ono, nekad tako teško dohvativno, obično ljudsko suosjećanje.

Potrebno nam je zajedništvo, iskustvo i znanje, ali i volja da se zadaće koje su pred nama, kao i dosad, izvrše na najbolji mogući način.

U fokus našeg djelovanja u godini koja je pred nama stavio sam našeg vojnika, dočasnika i časnika, službenika i namještenika. Vi ste dio časnog obrambenog sustava, onih koji su na zajedništvu, na domoljublju, izborili domovinske pobjede, koji zaslužuju poštovanje svih hrvatskih ljudi.

I u najtežim vremenima Domovinskog rata radosno smo iščekivali Božić. Božić pruža nadu, donosi svjetlo, osnaže vjeru u sebe, svoje sposobnosti i svoja djela. Neka vam nadolazeći Božić bude nadahnuc za nove doprinose, za nove iskorake, za nove boljite. Vama i vašim obiteljima želim obilje blagoslova, čestit Božić i sretnu novu 2017. godinu.

potpredsjednik Vlade i ministar obrane Republike Hrvatske Damir Krstičević

SAD

BROJ 515 | 2016

DOGADAJI

TRAKOŠČAN
Sastanak ministara Američko-jadranske povelje [10]

25. OBLJETNICA OBRANE DUBROVNIKA
Snaga zajedništva i domoljublja obranila grad [12]

25. OBLJETNICA HRZ-a I PZO-a
HRZ i PZO - čuvare suverenosti hrvatskog zračnog prostora [16]

25. OBLJETNICA ČASOPISA HRVATSKI VOJNIK
Bili ste naši suborci, naš prozor u svijet, davali nam nadu i vjeru... [18]

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE
Sportski dan za studente i kadete Sveučilišta u Zagrebu [21]

OSRH
Vježbovno uzbunjivanje i ocjenjivanje deklariranog voda VP-a za eNRF/VJTF [22]

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr), Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr), Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com), Petra Kostanjšak (petra.kostanjšak@mohr.hr)

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić. Prijevod: Dubravka Marić (dmarić@mohr.hr), Fotograf: Tomislav Brandt, Josip Kopi

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković, Predrag Belušić, Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322, Tisk: Znanje d.o.o., Mandićeva 2, Zagreb

Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

TYPE 31 - FREGATE OPĆE NAMJENE

Ratna mornarica Ujedinjenog Kraljevstva neće na svoje popise uvrstiti otprije predviđeni broj novih globalnih borbenih brodova (GCS). Međutim, ciljni broj fregata namjerava popuniti na drugi način... [str. 37]

RŽAJ

MORH I OSRH

RAZGOVOR

General-pukovnik Slavko BARIĆ, zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" [4]

93. ZB "ZEMUNIK"

Eskadrila helikoptera kompletirana s OH-58D Kiowa Warrior [8]

AKTUALNO

Doček protupožarnih posada u matičnoj bazi [14]

RACVIAC

Konferencija o sigurnosnim izazovima za Evropu [20]

VOJNA TEHNIKA

NOVOSTI

- Novi ruski desantni brod [24]
- Nadogradnja *lisica* [24]
- Ugovorena gradnja dodatnih dva Rivera [24]
- Natječaj za australske ophodne brodove [25]
- Pobjeda Airbusa [26]
- Berettin posao u Argentini [27]
- Strykeri idu u Peru [27]
- Porinut najveći južnokorejski logistički brod [27]

NOVE TEHNOLOGIJE

Vojni superteleskop [28]

Poštovani pripadnici
Ministarstva obrane i
Oružanih snaga Republike
Hrvatske,

na kraju 2016. godine, iščekujući Božić, blagdan obiteljskog i ljudskog zajedništva, zahvaljujem svima koji su svojim primjerom, predanošću i životom pridonijeli postignućima Oružanih snaga u zemlji i inozemstvu. Vjerujem da ćemo i nadalje zajedničkim zalaganjem nastaviti graditi naše Oružane snage.

U ovim se blagdanskim danim s ponosom i pjetetom uvijek prisjećamo i svih onih koji su svoje živote darovali za mir i slobodu Lijepe Naše i sretan život svih građana Republike Hrvatske.

Božić je blagdan koji svojom porukom podsjeća da dobrota, radost i nuda imaju smisla. Svake godine pruža nam novu mogućnost da postanemo bolji ljudi. Neka i svima nama ljudska poruka Božića bude poticaj da upornim i predanim radom pridonesemo boljitu naših Oružanih snaga i naše domovine.

Poštovani pripadnici
Ministarstva obrane i Oružanih
snaga Republike Hrvatske, vama i članovima vaših obitelji želim
sretan i miran Božić te uspješnu,
zdravu i radosnu 2017. godinu!

načelnik GS OSRH
general zbora
dr. sc. Mirko Šundov

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2016.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

Pratite nas i na
društvenim mrežama

RAZGOVOR

GRADIMO KARAKTERNE ČASNIKE, SVJESNE VLASTITE ODGOVORNOSTI I ZADAĆA. TO ĆE BITI HRVATSKI ČASNICI PO MJERI, PO SVIM STANDARDIMA I ZAHTJEVIMA KOJE PRED NJIH POSTAVLJA HRVATSKO DRUŠTVO... KAD SVI TI PROJEKTI BUDU ZAVRŠENI, MISLIM DA ĆEMO IMATI NAJOPREMLJENIJI KAMPUS NE SAMO U HRVATSKOJ, NEGO I U OVOM DIJELU EUROPE...

VELIKIM PROJEKTIMA DO NAJOPREMLJENIJE UČILIŠNOG KAMPUSA

Bez obzira na sad već bogatu povijest Hrvatskog vojnog učilišta i skorašnju proslavu 25. obljetnice ustrojavanja, razgovor s njegovim zapovjednikom bio je više okrenut drugim temama. Naime, vrlo je izgledno da je pred Učilištem vrhunac novog razdoblja koje će ga potvrditi kao priznatu, pa i vrlo uglednu znanstveno-obrazovnu instituciju i u civilnim akademskim okvirima, i to ne samo u Hrvatskoj...

Kako ukratko možete opisati razvoj HVU-a tijekom 25 godina?

Razvoj HVU-a uvijek je bio uvjetovan zadaćama koje je dobivao, a počelo je onima koje su se odnosile na ratno razdoblje. Tad je cilj bio u što kraćem

**general-pukovnik Slavko BARIĆ,
zapovjednik Hrvatskog vojnog
učilišta "Dr. Franjo Tuđman"**

Domagoj VLAHOVIĆ, snimila Marija SEVER

vremenu dati osnovna znanja dočasnicima i časnicima kako bi ih primjenjivali na bojišnici. Dakle, Učilište je bilo strukturirano tako da na najbolji mogući način da svojevrsne "alate" polaznicima koji će ih prenijeti u postrojbe i koristiti u operacijama. Uspješnost operacija iz 1995. pokazala je da je HVU izvršio tadašnju zadaću. Druga ključna zadaća, priprema OSRH za NATO, tražila je kompatibilnost programa i sadržaja školovanja i izobrazbe sa standardima Saveza. I tu je HVU uspio, što je najbolje pokazalo sudjelovanje OSRH u NATO-ovim operacijama. Treća je velika zadaća uspostavljanje učinkovitog mirnodopskog sustava školovanja, i tu smo napravili prilagodbe kojima je HVU postao sposoban organizirati sve oblike vojnog i vojno-akademskog školovanja za potrebe OSRH i sigurnosnog sustava Republike Hrvatske.

Koja biste vlastita iskustva sa školovanja na HVU-u istaknuli?

Svima koji su željeli proširiti svoja znanja HVU je mogao pružati priliku za to, i to je, recimo, i moje iskustvo. Kad uđete u sustav školovanja, imate vremena sistematizirati svoja iskustva i spoznaje, potvrditi ih teorijski i komparirati sa sustavima koji postoje u zapadnom svijetu. Tijekom školovanja najviše sam koristio raznu literaturu, mogao sam proširiti vlastito viđenje i spoznaje te saznati što je novo i u drugim sustavima školovanja... Naša zadaća kod stvaranja i školovanja časnika i jest da ih naučimo kako učiti i kako to primjenjivati.

Sljedeće godine mogli bismo provesti prvi tečaj za dočasnike iz članica Američko-jadranske povelje (A-5), u suradnji s drugim zemljama i njihovim instruktorima. On bi mogao i nadići A-5, biti vrednovan i na razini NATO-a.

RAZGOVOR

Novi sveučilišni studijski programi kadeta ušli su u treću akademsku godinu. Mogu li se već sad donijeti zaključci o kvaliteti tih studija?

Stvorili smo taj sustav jer smo, prije svega, željeli da bude prepoznat i priznat i na Sveučilištu, uskladen s bolonjskim procesom, da diploma bude vrednovana akademski i da imamo mobilnost nastavnika i studenata. Te smo namjere i ostvarili. No, pitanje nastavnih planova i programa mora se analizirati svake godine, moramo unositi novitete u taj sustav. Mislim da će zaključak ipak uslijediti kad prođe četverogodišnji ciklus, kad budemo vidjeli izlazne kompetencije naših studenata, kakvima će se pokazati u praksi, u postrojbama. Tad ćemo jasnije vidjeti i koje promjene eventualno trebamo uvesti.

Kakav je interes mlađih za vaše studije nakon početnog "zamaha"?

Interes je i dalje velik i mislim da će i dalje tako biti, ali to ne smijemo prepustiti improvizaciji. Mi smo kao sustav stupili na tržište obrazovanja, u konkurenциji smo s ostalim fakultetima. Od prve smo godine imali jaku promidžbu i

Radimo na akreditaciji integriranog diplomskog studija vojnog inženjerstva i vojnog vođenja i upravljanja. U završnoj smo fazi akreditacije programa preddiplomskog i diplomskog studija kadeta za potrebe HRZ-a. To znači da očekujem da Vlada u siječnju doneće odluku o pokretanju tih studija.

zainteresirali javnost. Smatram da ona treba biti još jača i bolje organizirana, trebamo jasnije isticati koje su to prednosti studiranja na našem fakultetu i što se sve dobiva, ne samo u smislu benefita i povlastica, nego i razvoja karijere i posla kojim će se časnici baviti. Više sam puta rekao da to nisu nimalo laki studiji, nije ih lako završiti, oni su politehnički, s jakim programima.

Zapovjedno-stožerna škola bit će dio specijalističkog studija, a dio Ratne škole uči će u sustav vrednovanja za doktorski studij. Time bismo htjeli zaokružiti cijeli sustav akademskog školovanja na HVU-u.

Opterećenost naših studenata gotovo je dvostruko veća nego kod ostalih, već da bi se upisali naši studiji potrebno je proći dug put koji uključuje i posebne psihofizičke zahtjeve.

Je li pristup kadeta školovanju i vojnom pozivu onakav kakvim ste ga zamišljali?

Svi koji rade na HVU-u mogu jasno vidjeti razliku između nekadašnjeg i današnjeg sustava školovanja kadeta, novi pristup, veliko zalaganje i napore, brzo prihvaćanje svih vrijednosti za koje se mi u OSRH zalažemo. Oduševljava što su svi iznimno dobro izgrađeni kad je u pitanju odnos prema nacionalnim vrijednostima i interesima. Nadalje, mislim da gradimo karakterne časnike, svjesne vlastite odgovornosti i zadaća. To će biti hrvatski časnici po mjeri, po svim standardima i zahtjevima koje pred njih postavlja hrvatsko društvo.

U kojoj je fazi razvoj diplomskog studija, studija kadeta za potrebe HRZ-a i PZO-a te HRM-a?

Radimo na akreditaciji integriranog diplomskog studija vojnog inženjerstva i vojnog vođenja i upravljanja. U završnoj smo fazi akreditacije programa preddiplomskog i diplomskog studija kadeta za potrebe HRM-a. To znači da očekujem da Vlada u siječnju doneće odluku o pokretanju tih studija. Izradili smo elaborat, uskladili ga sa svim vojno-civilnim zahtjevima i trenutačno je na "prijateljskoj" recenziji. U siječnju ćemo ga dati na međunarodnu recenziju, a u akademskoj godini 2018./2019. želimo upisati prve studente. Što se tiče studija aeronautike, znamo da postoji godinama, određene su transformacije napravljene u smislu izvanrednih diplomskih studija za pilote koji su u tijeku, što znači da neće biti potrebljano vremena da razvijemo integrirani diplomske studije aeronautike za potrebe HRZ-a i PZO-a. Želim istaknuti da će se studiji za te dvije grane akreditirati i

na engleskom jeziku jer s njima želimo ići na vanjsko tržište, a već postoji interes iz drugih zemalja za upis redovitih studenata.

Hoće li novi programi tražiti poboljšanja u infrastrukturni i na drugim lokacijama osim u Zagrebu?

Hoće! Predviđjeli smo ulaganja u vojni "Sveti Nikola" u Splitu, prije svega u nastavne objekte. Sljedeće godine trebala bi početi adaptacija objekata u kojima su amfiteatri i učionice. Napravit ćemo i plan adaptacije određenih kabinetova, a za nastavu bismo koristili i kabinete Pomorskog fakulteta u Splitu. Dio smještajnih kapaciteta također je previdjen za adaptaciju i izrađena je projektna dokumentacija, a jednak je slučaj i sa smještajnim objektom u Zemuniku.

Kakva je budućnost Časničke škole, vezano uz polaznike koji nisu kadeti?

Naš će sustav i dalje imati potrebu za kadrovima iz drugih struka koje nisu obuhvaćene studijima na HVU-u, lijećnicima, pravnicima, ekonomistima, te će omogućiti časničko obrazovanje vojnicima i dočasnicima koji završe civilni fakultet. Mislim da će u budućnosti omjer časnika-kadeta i ostalih na Temeljnoj časničkoj izobrazbi biti 80 : 20 ili 70 : 30 posto.

Hoće li izobrazba dočasnika na HVU-u dobiti svoju međunarodnu komponentu?

Dužnost nam je iniciranje niza projekata. Među ostalim, mislimo da iznimno dobri programi dočasnčkog školovanja trebaju biti valorizirani i kroz međunarodne kanale. Prema svemu sudeći, sljedeće godine mogli bismo provesti prvi tečaj za dočasnice iz članica Američko-jadranske povelje (A-5), u suradnji s drugim zemljama i njihovim instruktorima. On bi mogao i nadići A-5, biti vrednovan i na razini NATO-a.

Što je sa sveučilišnom akreditacijom izobrazbe u Zapovjedno-stožernoj i Ratnoj školi?

Provo želim reći da HVU posvećuje iznimnu pozornost razvoju nastavnog osoblja. Ove smo godine intenzivirali izbor u suradnička i nastavna zvanja, a pokrenuli smo i postupak izmjene određenih pravilnika vezanih uz taj izbor. Dobili smo svoje znanstveno polje, što znači da će taj izbor biti puno jednostavniji. Onog trenutka kad stvorimo određen broj naših nastavnika koji mogu biti nositelji, ići ćemo na akreditaciju programa tih dviju škola. Zapovjedno-stožerna škola bit će dio specijalističkog studija, a dio Ratne škole uči će u sustav vrednovanja za doktorski studij. Time bismo htjeli zaokružiti cijeli sustav akademskog školovanja na HVU-u.

Kakav je omjer nastavnika iz OSRH i iz civilstva?

Za matematiku, fiziku ili hrvatski jezik nema potrebe imati vojne predavače. No, kad govorimo o predmetima kao što je vojna povijest, vojna pedagogija, vojna sociologija, vojna psihologija, vojna etika... tad želimo imati ljudi s istuštvo i sustava i postrojbi, ali koji su se razvili i u znanosti i nastavnom zvanju. Kad je u pitanju npr. takтика rodova ili uporaba borbenih sustava, takvi su ljudi obvezni. I dalje ćemo surađivati s drugim fakultetima, ali i nastojati imati i ljudi iz sustava s omjerom otprilike 50 : 50 %. Nastavnički posao može biti vrlo privlačan za bivše časnike OSRH. Jedna od naših zadaća i želja jest da ih više uključimo, to su stručnjaci s velikim teorijskim znanjem, ali i neprocjenjivim iskustvom s terena. No, mi imamo i mlađe časnike koji su se opredijelili za doktorske studije u određenim područjima, ove smo ih godine primili osam u sustav i želimo ih dalje razvijati. Već sljedeće godine trebali bismo primiti još četiri profesora koji imaju izbor u znanstveno-nastavna zvanja. Imamo i osam djelatnika HVU-a koji su pri završetku doktorata, dakle, stvaramo široku bazu za obnavljanje vojno-znanstvenog nastavnog osoblja. Ti su ljudi nužni za ostvarivanje našeg konačnog cilja: da postanemo što samostalniji u vojnim studijima, izdajemo vlastite diplome, budemo potpuna visokooobrazovna i znanstveno-istraživačka institucija.

Je li definiran realan rok za ostvarenje tog cilja?

Iduće godine pokušat ćemo organizacijski postaviti HVU u tom smjeru i pokrenuti sve potrebne zakonske procese. Vjerujem da ćemo početkom akad. god. 2018./2019. ispuniti najveći dio uvjeta. Vrlo je važno što imamo potporu i razumijevanje Predsjednice, ministra obrane i načelnika GS OSRH. Mislim da je realizacija tog projekta od najveće važnosti za hrvatski obrambeno-sigurnosni sustav.

Nastavljamo i razvoj Centra za obrambene i strateške studije, u kojem ćemo u najvećem dijelu razvijati tehničke kadrove, ali i obrambeno-sigurnosnu misao i znanstvene projekte. U veljači očekujemo i izlazak prvog znanstvenog časopisa iz obavještajno-obrambeno-sigurnosnih područja. Imat će međunarodni urediščki odbor, imamo velik broj stručnih autora i kroz časopis želimo pokazati i održavati visoku znanstvenu razinu.

Nastavlja se obnova i modernizacija infrastrukture u vojarni "Petar Zrinski"?

Da. Imamo jako dobre materijalne preduvjete za naše planove, najviše smo uložili u infrastrukturu potrebnu za nastavu, ali i u smještajne kapacitete te sportske i druge popratne sadržaje za

život i rad u vojarni. Ljudi ovdje provode 24 sata dnevno. Upravo je počela izgradnja potpuno novog smještajnog objekta za časnike koji će trebati privremeni smještaj, ne samo onih koji su polaznici ili djelatnici Učilišta. U potencijalne goste računam i polaznike raznih

Upravo je počela izgradnja potpuno novog smještajnog objekta za časnike koji će trebati privremeni smještaj, ne samo onih koji su polaznici ili djelatnici Učilišta. Stari skladišni prostor adaptiramo u Kadetski klub, koji će služiti za njihovo druženje u slobodno vrijeme.

oblika izobrazbe iz drugih zemalja, što bi značilo i komercijalizaciju smještaja. Sljedeće godine bit će završena i projektna dokumentacija za centar za obuku borbenih plivača i podvodnu obuku, predviđeni bazen služit će i za podizanje tjelesne spreme vojnika. Stari skladišni prostor adaptiramo u Kadetski klub, koji će služiti za njihovo druženje u slobodno vrijeme. Kad svi ti projekti budu završeni, mislim da ćemo imati najpremlijeniji kampus ne samo u Hrvatskoj, nego i u ovom dijelu Europe.

93. ZB "ZEMUNIK"

Svih je 16 helikoptera OH-58D Kiowa Warrior iz projekta opremanja Oružanih snaga RH izvidničko-borbenim helikopterima kroz potporu vlade i oružanih snaga SAD-a u 93. zb HRZ-a i PZO-a u vojarni "Zemunik". "Američka pomoć u unapređenju helikopterskih sposobnosti jača hrvatske obrambene sposobnosti, ali što je još važnije, jača i zajedničke sposobnosti NATO saveza u ovom dijelu Europe," rekao je ministar obrane Damir Krstičević na prezentaciji helikoptera

ESKADRILA HELIKOPTERA

OH-58D

Helikopteri su stigli sa standardnim kompletom naoružanja, optoelektroničkim senzorima, radio-komunikacijskom i navigacijskom opremom, te određenom količinom ubojnih sredstava (streljivo 12,7 mm, školske nevođene rakete 70 mm (Hydra) te vježbovne vođene raket (Hellfire 114-AGM)

Peta KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

čan partner u području obrane i sigurnosti," rekao je ministar Krstičević. Izaslanik Predsjednice RH Dario Mihelin naglasio je kako se u projektu modernizacije OSRH ističe iznimno uspješna suradnja sa SAD-om. "Svako je ulaganje u OSRH ulaganje u budućnost i sigurnost," poručio

nost," rekla je te dodala kako Hrvatska već pridonosi miru u svijetu važnim misijama, a to će činiti i budućnosti uz pomoć helikoptera Kiowa. General zborna Mirko Šundov izrazio je veliku zahvalnost našem strateškom partneru i savezniku u području sigurnosti, Sjedinjenim Američkim Državama, na donaciji. "Piloti i zrakoplovni tehničari dobivaju suvremena sredstva za rad i obuku, a OSRH do datne sposobnosti," poručio je general Šundov.

Voditelj Projektnog tima MORH-a za opremanje OSRH helikopterima OH-58D brigadir Davor Tretinjak održao je prezentaciju projekta opremanja. Nazočni su potom na stajanci mogli vidjeti sve helikoptere OH-58D Kiowa s kompletom opremom, kao i tri trenažera za obuku. Početak obuke, doznaće se iz prezentacije, planiran je krajem siječnja 2017. godine.

A KOMPLETIJANA S KIOWA WARRIOR

je izaslanik Predsjednice RH. Zamjenik pomoćnika ministra obrane SAD-a Michael Carpenter događaj je nazvao velikim danom za hrvatsko-američki savez. "Vi ste naši istinski strateški partneri," rekao je te dodao da je projekt važan zbog interoperabilnosti NATO-a, kao i zbog smjernica sa samita u Walesu, ali je ujedno i važna sposobnost u vojnem smislu i u potpori civilnoj zajednici.

Veleposlanica Valls Noyes istaknula je da je modernizacija OSRH zajednički cilj Hrvatske i SAD-a. "Dolazak Kiowa jedan je od pravih primjera suradnje naših zemalja u području mira i stabil-

Zapovjednik Eskadrile helikoptera pu kovnik Krešimir Ražov u razgovoru s ministrom izrazio je zadovoljstvo zbog mogućnosti koje će Eskadrila imati, a to je usavršavanje na novim tehnologijama. Dodao je da će obućenost i kreativnost hrvatskog pilota doći do punog izražaja kroz procese obuke koja slijedi sad kad su helikopteri isporučeni.

Svi je 16 helikoptera OH-58D Kiowa Warrior iz projekta opremanja Oružanih snaga RH izvidničko-borbennim helikopterima kroz potporu vlade i oružanih snaga SAD-a u 93. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u vojarni "Zemunik". Helikopteri koji će biti u sastavu Eskadrile helikoptera 93. zb proizvedeni su od 2010. do 2012., a u operativnu uporabu uvedeni između 2012. i 2015. godine. U sastav HRZ-a i PZO-a dolaze sa standardnim kompletom naoružanja, optoelektroničkim senzorima te radiokomunikacijskom i navigacijskom opremom. Realna nabavna cijena helikoptera i trenažera iznosi 220 milijuna dolara. Projekt opremanja rezultirat će dostizanjem nove izvidničko-borbene helikopterske sposobnosti. ■

TRAKOŠČAN

"IZAZOVI DANAŠNICE VRLO SU SLOŽENI, A ZAJEDNIČKIM KVALITETNIM RADOM I SURADNJOM MOŽEMO PRIDONIJETI OČUVANJU SIGURNOSTI U REGIJI. OVA JE INICIJATIVA VRLO BITNA JER POMAŽE ČLANICAMA NA PUTU U NATO, A HRVATSKA IMA GOLEMO ISKUSTVO KOJE ŽELIMO PODIJELITI S CILJEM SURADNJE, MIRA I SIGURNOSTI U REGIJI..." REKAO JE MINISTAR DAMIR KRSTIČEVIĆ NA SASTANKU

Potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević predsjedao je sastankom ministara obrane članica Američko-jadranske povelje (inicijativa A-5) koji je održan 9. prosinca u Trakošćanu. Sastanku su nazočila visoka izaslanstva ministarstava obrane članica Povelje: ministrica obrane Bosne i Hercegovine Marina Pendž, ministar obrane Crne Gore Predrag Bošković, ministar obrane Makedonije Zoran Jolevski, zamjenik ministra obrane Albanije Petro Koči i zamjenik pomoćnika ministra obrane Sjedinjenih Američkih Država Michael Carpenter.

SASTANAK AMERIČKO-JADR

Sastanku su nazočila visoka izaslanstva ministarstava obrane članica Povelje: ministrica obrane Bosne i Hercegovine Marina Pendž, ministar obrane Crne Gore Predrag Bošković, ministar obrane Makedonije Zoran Jolevski, zamjenik ministra obrane Albanije Petro Koči i zamjenik pomoćnika ministra obrane Sjedinjenih Američkih Država Michael Carpenter

ministar obrane Crne Gore Predrag Bošković, ministar obrane Makedonije Zoran Jolevski, zamjenik ministra obrane Albanije Petro Koči, zamjenik pomoćnika ministra obrane Sjedinjenih Američkih Država Michael Carpenter, te predstavnici zemalja promatrača: ministar Kosovskih snaga sigurnosti Haki Demolli, državni tajnik u Ministarstvu obrane Republike Srbije Nenad Nerić i generalni direktor Uprave za obrambenu politiku Ministarstva obrane Slovenije Alen Mišmaš. Sastanak je obuhvaćao dvije sjednice na kojima

se raspravljalo o postignućima tijekom hrvatskog predsjedanja Američko-jadranskog poveljom, kao i o budućoj suradnji unutar Povelje, uzimajući u obzir odluke s NATO-ova samita u Varšavi kao i promjenjeno sigurnosno okružje. Tijekom prve sjednice potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević govorio je o postignućima unutar Povelje te naglasio važnost prilagodbe struktura nacionalne, regionalne i međunarodne sigurnosti s obzirom na drastične promjene sigurnosnog okružja. Osvrnuo se tako-

der na aktivnosti koje je Republika Hrvatska pokrenula tijekom svojeg predsjedanja Poveljom 2016. godine. U cilju što učinkovitijeg odgovora na suvremena sigurnosna zbivanja, članice Povelje postavile su prioritete suradnje u području obrane i sigurnosti, s naglaškom na članstvu u NATO-u kao ključnom jumu sigurnosti na području jugoistočne Europe, zajednički doprinos široj sigurnosti, interoperabilnost snaga, zajednički razvoj sposobnosti te zajednički pristup u kreiranju odgovora na nove sigurnosne izazove.

Tijekom druge sjednice naglasak je bio na budućem razvoju Povelje. Ministar Krstičević naglasio je važnost zadržavanja fokusa na promicanju politike "otvorenih vrata" kako bi ta politika ostala visoko na NATO-ovo agendi i bila poticaj budućim aspi-

ranticama na članstvo u Savezu. U cilju dostizanja Ciljeva sposobnosti i Partnerskih ciljeva naglašena je nužnost zajedničkih projekata kako bi se dostupni resursi iskoristili na najbolji mogući način. Istaknuta je važnost nastavka za-

jedničkog sudjelovanja u NATO-ovim misijama i operacijama te pronalaženje novih mogućnosti zajedničkog doprinosa međunarodnoj stabilnosti i sigurnosti. Na kraju druge sjednice potpisana je i zajednič-

ka izjava ministara obrane članica Povelje kojom je izražena snažna potpora nastavku suradnje u svim segmentima o kojima se raspravljalo tijekom sastanka. Ministri su također izrazili potporu mogućnosti širenja i intenziviranja suradnje u potpori implementacije zaključaka s NATO-ova samita u Varšavi.

Na završetku sastanka ministar Krstičević zahvalio je kolegama na dolasku te istaknuo kako je suradnja zemalja u regiji itekako potrebna, posebno u području sigurnosti. "Izazovi današnjice vrlo su složeni, a zajedničkim kvalitetnim radom i suradnjom možemo pridonijeti očuvanju sigurnosti u regiji. Ova je inicijativa vrlo bitna jer pomaže članicama na putu u NATO, a Hrvatska ima golemo iskustvo koje želimo podijeliti s ciljem suradnje, mira i sigurnosti u regiji. Stoga i dalje podupiremo Makedoniju i Bosnu i Hercegovinu na njihovu euroatlantskom putu," rekao je ministar Krstičević.

Ministar obrane Makedonije Zoran Jolevski zahvalio je ministru Krstičeviću na domaćinstvu te istaknuo kako je sastanak bio izvrsna prilika za razgovore i razmjenu mišljenja, a Hrvatska je kao ovogodišnja predsjedateljica pokrenula brojne inicijative te se pokazala kao izvrstan suradnik.

Zamjenik pomoćnika ministra obrane Sjedinjenih Američkih Država Michael Carpenter naglasio je da je Hrvatska pokrenula brojne inicijative u cilju poboljšanja sigurnosti u regiji, ali i u cijelom NATO savezu. "Treba i dalje slijediti ideju NATO-a, a to je očuvanje globalnog mira i sigurnosti u Europi i svijetu upravo kroz euroatlantske integracije. To promovira Američko-jadranska povelja i Hrvatska kao ovogodišnja predsjedateljica, a Sjedinjene Američke Države i dalje će kontinuirano pružati potporu u tome. Nadamo se da će Makedonija biti 29. članica NATO-a, a trebamo podržati i Bosnu i Hercegovinu na putu prema euroatlantskim integracijama," istaknuo je Michael Carpenter.

Na marginama ministarskog sastanka održan je i niz bilateralnih susreta ministara obrane. ■

MINISTARA TRANSKE POVELJE

Na kraju druge sjednice potpisana je i zajednička izjava ministara obrane članica Povelje kojom je izražena snažna potpora nastavku suradnje u svim segmentima o kojima se raspravljalo tijekom sastanka

Američko-jadranska povelja, inicijativa utemeljena 2003. godine, označuje strateško partnerstvo među članicama, koje prepoznaju zajedničke težnje poput jačanja bilateralnih i multilateralnih odnosa među članicama i drugim zemljama na području jugoistočne Europe, s ciljem postizanja sigurnosti i pune integracije u europske i transatlantske političke, ekonomski, sigurnosne i obrambene institucije.

25. OBLJETNICA OBRANE DUBROVNIKA

"PONOSOM ME ISPUNJAVA POVEZANOST KOJU SU BRANITELJI IMALI, KAO I SNAGA I ENERGIJA KOJA IH JE NOSILA. DUŽNI SMO ČUVATI TAJ NAŠ POBJEDNIČKI DUH, DUH DOMOLJUBLJA, A BITI DOMOLJUB DANAS ZNAČI ODGOVORNO I POŠTENO RADITI SVOJ POSAO, PRIDONOSITI SVOJOJ ZAJEDNICI, SVOJOJ DOMOVINI, OBITELJI, BLAGOSTANJU SVAKOG NAŠEG GRAĐANINA," PORUČIO JE MINISTAR KRSTIČEVIĆ

SNAGA ZAJEDNIŠTVA I DOM

Neopisiv je osjećaj poštovanja, pjeteta i divljenja prema hrabrosti ljudi koji su branili grad, Dubrovčana i Dubrovčanu, ali i svih onih koji su pristigli u obranu grada," istaknula je Predsjednica

U Dubrovniku je 6. prosinca u načnosti predsjednice RH i vrhovne zapovjednice OSRH Kolinde Grabar-Kitarović, potpredsjednika Vlade RH i ministra obrane Damira Krstičevića, ministra hrvatskih branitelja Tome Medveda, načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbora Mirka Šundova te predstavnika lokalnih i županijskih vlasti, hrvatskih branitelja i obitelji poginulih i umrlih branitelja prigodno obilježen Dan dubrovačkih branitelja i 25. obljet-

nica obrane grada Dubrovnika. Obilježavanje je počelo podizanjem hrvatske zastave na odašiljaču na Srđu, a zatim su, nakon druženja s hrvatskim braniteljima ispred tvrđave Imperijal, visoka izaslanstva položila vrijence i zapalila svijeće na spomen-obilježju Križ. U Kazalištu Marina Držića održana je potom svečana akademija na kojoj se obratila predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović. "Neopisiv je osjećaj stajati i gledati grad kao na dlanu, za-

mišljati i proživljavati u mislima taj 6. prosinca 1991. godine. Neopisiv je osjećaj poštovanja, pjeteta i divljenja prema hrabrosti ljudi koji su branili grad, Dubrovčanu i Dubrovčanu, ali i svih onih koji su pristigli u obranu grada," istaknula je Predsjednica. Potpredsjednik Vlade i ministar obrane RH Damir Krstičević naglasio je kako mu je osobita čast: "Biti danas u našem Dubrovniku i prisjetiti se povijesnih trenutaka prije dvadeset i pet godina, kad su se odlučni hrvat-

ski branitelji suprotstavili onima koji su htjeli zatrti jedinu nam domovinu." Dodao je da ga ponosnom ispunjava povezanost koju su branitelji imali, kao i snaga i energija koja ih je nosila. "Dragi prijatelji, dužni smo čuvati onaj naš pobjednički duh, duh domoljublja, a biti domoljub danas znači odgovorno i pošteno raditi svoj posao, pridonositi svojoj zajednici, svojoj domovini, obitelji, blagostanju svakog našeg građanina," poručio je ministar Krstičević.

Obilježavanje je počelo podizanjem hrvatske zastave na odašiljaču na Srdu, a zatim su visoka izaslanstva položila vijence i zapalila svijeće na spomen-obilježju Križ

Petra KOSTANJŠAK, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

ZAPOVJEDNIK OBRANE DUBROVNIKA GENERAL NOJKO MARINOVIC

"O nama je agresor znao sve, koliko nas ima, kakva je naša paljbeni moć i što možemo. Računao je: to su konobari, kuhari, turistički djelatnici, književnici, profesori, jednom riječju gospari – lako ćemo s njima! Računali su za sedam dana ovladati Dubrovnikom, a za 15 dana izbiti u dolinu Neretve. Ali jedno nisu znali, nisu znali kolika je naša čvrstina i zajedništvo i kakva je snaga domoljublja," prisjetio se tadašnji zapovjednik obrane Dubrovnika

OLJUBLJA OBRANILA GRAD

Načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Mirko Šundov s pijetetom i posebnim ponosom prisjetio se 6. prosinca 1991. kad je Dubrovnik doživio najteža razaranja

Ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved pozdravio je prisutne i čestitao im njihov dan. "Prekretница u povijesti naših života, ali i prekretnica u povijesti naše domovine je 1991. godina, kad je naša domovina bila napadnuta od agresora kojem ništa nije bilo sveto. Ali hrvatski branitelji nisu odustajali od svojeg cilja pa se tako danas ovdje prisjećamo jedne od najvećih pobjeda Hrvatske vojske," rekao je ministar hrvatskih branitelja.

Načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Mirko Šundov s pijetetom i posebnim ponosom prisjetio se 6. prosinca 1991. kad je Dubrovnik doživio najteža razaranja te se također prisjetio i svih branitelja Grada koji su se tada hrabro suprotstavili nadmoćnjem neprijatelju. "Tijekom bombardiranja Grada poginulo je 19 ljudi, a 60 ih je ranjeno. Zato se danas s posebnim pijetetom prisjećamo uloge građana Dubrovnika i njihovih žrtava tijec-

kom Domovinskog rata," zaključio je general Šundov.

Uz pozdravne riječi gradonačelnika Dubrovnika te obraćanje župana Dubrovačko-neretvanske županije, prisutne je na teške ratne dane i veliku pobjedu podsjetio zapovjednik obrane Dubrovnika general Nojko Marinović. Svečanost je nastavljena prigodnim kulturnim programom, nakon čega su položeni vijenci u more u spomen na stradale pomorce i hrvatske branitelje. ■

general Nojko Marinović te podsjetio koliko je neprijatelj bio nadmoćniji i brojčano i po naoružanju. No, unatoč svemu, rekao je general Marinović, nitko nije želio napustiti grad. Iako su svi imali priliku skloniti se s obiteljima na sigurno, odlučili su ostati i braniti grad od neizvjesne sudbine. "To je bilo najvažnije oružje na koje agresor nije računao i to ga je stajalo glave," rekao je zapovjednik obrane Dubrovnika te istaknuo kako je bilo i ljudi na drugoj strani koji su pomogli Dubrovačanima u danima teških stradavanja. Za kraj je poručio da djecu treba učiti da pamte, ali ne i da mrze. "Pamćenje je alat, a mržnja golemi teret," zaključio je general Marinović.

93. ZB ZEMUNIK

"Ponosan sam kao i cijela Hrvatska na naše posade koje su svojim nesobičnim angažmanom u Izraelu pokazale profesionalnost ali i srce hrvatskog čovjeka i odlučnost hrvatske države da pomogne onima kojima je pomoć potrebna. Pokazali ste i kako hrvatski vojnik, pripadnik pobjedničkih Oružanih snaga, pristupa zadaćama – fokusirano, odgovorno, nikad ne zanemarujući humanost. To je ono po čemu smo prepoznatljivi. To je ono zbog čega su naše Oružane snage brend," rekao je ministar Krstičević

DOČEK PROΤUJPĆ POSAIDA U MA'AT

Letačke posade Protupožarne eskadrije 93. zrakoplovne baze HRŽ-a i PZO-a koje su s dva Canadaira CL-415 sudjelovale u gašenju požara u Državi Izrael, vratile su se 6. prosinca 2016. u matičnu bazu u vojarni "Zemunik" gdje su ih dočekali potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević,

posebni savjetnik potpredsjednika Vlade general Ante Gotovina, zapovjednik HRŽ-a i PZO-a brigadni general Miroslav Kovač i zapovjednik 93. zb brigadir Karol Lučan. Ministar Krstičević čestitao je protupožarnim posadama na svemu što su učinili pružajući pomoć izraelskom narodu, zbog

čega su dobili i pohvale i priznanja izraelskog predsjednika Reuvena Rivlina i premijera Benjamina Netanyahua. "Iskazali ste visoke sposobnosti, odlučnost i spremnost pružanja pomoći kad je bilo najteže. Među prvima ste pristigli u Izrael i odigrali presudnu ulogu u gašenju požara. Ne samo da ste heroji u Hrvatskoj već ste heroji i u Izraelu," naglasio je ministar te poručio kako je ponosan, kao i cijela Hrvatska na naše posade koje su svojim nesobičnim angažmanom u Izraelu pokazale profesionalnost ali i srce hrvatskog čovjeka i odlučnost hrvatske države da pomogne onima kojima je pomoć potrebna. "Pokazali ste kako hrvatski vojnik, pripadnik pobjedničkih Oružanih snaga, pristupa zadaćama – fokusirano, odgovorno, nikad ne zanemarujući humanost. To je ono po čemu smo prepoznatljivi. To je ono zbog čega su naše Oružane snage brend," zaključio je ministar.

Među prvima ste pristigli u Izrael i odigrali presudnu ulogu u gašenju požara. Ne samo da ste heroji u Hrvatskoj već ste heroji i u Izraelu," naglasio je ministar obrane Damir Krstičević

DRŽAVNIH PRIPADNIKU POSADE PROTUPOŽARNIH ZRAKOPLOVA

Posade je pozdravio i general Ante Gotovina, posebni savjetnik potpredsjednika Vlade kazavši: "Veselimo se povratku naših posada i drago mi je da sam ih mogao doći pozdraviti. Pružili su ruku pomoći u potrebi i još jednom pokazali spremnost i sposobljenost djelovanja na požarima i izvan teritorija Republike Hrvatske."

Zapovjednik Protupožarne eskadrile i hrvatskih snaga u Izraelu pukovnik Davor Turković rekao je kako se hrvatski tim iz Izraela vratio s višeslojnim dojmovima. "Reagirali smo u rekordnom roku i pružili pomoći Izraelu u najkritičnijem trenutku. Izraelski premjer upravo je zato došao kod nas, razgledao naš avion i zadržao se u razgovoru, jer su hrvatska iskustva u gašenju požara iz zraka prepoznata i mogu biti korisna Izraelu. U gradenju protupožarne sigurnosti naša iskustva mogu im biti dra-

gocjena," poručio je pukovnik Turković. Za iznimne rezultate i doprinos u predstavljanju sposobnosti Oružanih snaga i ugleda RH u svijetu, ministar Krstičević je sve pripadnike zračnih snaga koje su pružale pomoći u gašenju požara u Izraelu nagradio dalekozorom. ■

Marinko KARAČIĆ, fotoarhiva HRZ-a i PZO-a

PREDSJEDNICA RH PRIMILA PRIPADNIKE POSADA PROTUPOŽARNIH ZRAKOPLOVA

Predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović primila je posade hrvatskih protupožarnih zrakoplova koji su sudjelovali u međunarodnoj humanitarnoj misiji gašenja šumskih požara u Državi Izraelu.

"Hrvatska se i samostalno te kao članica Europske unije i NATO saveza danas suočava s lukom nestabilnosti od sjevera Europe do Bliskog istoka i sjeverne Afrike. Od tradicionalnih vojnih sigurnosnih prijetnji do onih asimetričnog i hibridnog oblika, kao i sigurnosnih izazova koji su posljedica elementarnih nepogoda i klimatskih promjena. U tom sklopu sve je veća potreba uporabe Oružanih snaga koje su nevojne prirode te u područjima djelovanja koja su do sada bila težišno u nadležnosti civilnih državnih tijela," kazala je predsjednica Grabar-Kitarović. Istaknula je kako naše Oružane snage imaju razvijene sposobnosti i dostatnu tehničku i materijalnu potporu za provedbu netradicionalnih vojnih zadatača. Predsjednica je podsjetila na sudjelovanje naše posade i u humanitarnim međunarodnim

misijama gašenja požara ili tijekom poplava u Grčkoj, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Makedoniji, Srbiji i Portugalu.

"Uz neposredne učinke, sve su te aktivnosti ujedno jačale bilateralne veze Republike Hrvatske sa sponutnim zemljama. Stoga ni jednog trenutka nisam dvojila treba li dati potrebnu suglasnost na prijedlog Od-

luke Vlade Republike Hrvatske o upućivanju naših protupožarnih snaga u humanitarnu misiju u prijateljsku Državu Izrael," kazala je Predsjednica.

"Svim članovima posada protupožarnih zrakoplova, pripadnicama i pripadnicima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane koji su sudjelovali u humanitarnoj misiji u Državi Izraelu želim kao Predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Republike Hrvatske čestitati na požrtvovnom angažmanu te zahvaliti na časnom predstavljanju naše domovine," kazala je.

Predsjednica Grabar-Kitarović zahvalila je i veleposlanici Države Izraela u Republici Hrvatskoj Zini Kalay Kleitman na povjerenju koje je Država Izrael izrazila Republici Hrvatskoj pozavavši hrvatske pilote u humanitarnu misiju, a isto tako i na srdačnom prijemu naših piloti i članova posada te skrbi koju su im pružili tijekom njihova boravka u Izraelu.

25. OBLJETNICA HRZ-A I PZO-A

HRZ i PZO

ČUVAR SUVERENOSTI HRVATSKOG

U vojarni "Pukovnik Marko Živković" na Plesu održana je 9. prosinca središnja svečanost obilježavanja 25. obljetnice ustrojavanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzrakoplovne obrane. Už pripadnike grane, svečanosti su nazočili predsjednica i vrhovna zapovjednica OSRH Kolinda Grabar-Kitarović, izašlanik predsjednika Vlade RH te potpredsjednika Vlade i ministra obrane državni tajnik MORH-a Zdravko Jakop, načelnik GS OSRH general zbora Mirko Šundov, predstavnici ustrojstvenih cjelina MORH-a i OSRH, MUP-a, udruga proisteklih iz Domovinskog rata, Diplomatskog i Vojnodiplomatskog zbora, bivši zapovjednici i pripadnici HRZ-a i PZO-a i drugih ustrojstvenih cjelina OSRH, obitelji poginulih pripadnika grane i drugi.

"Ova obljetnica podsjeća na prve dane ustroja i djelovanja HRZ-a i PZO-a u Domovinskom ratu, no ujedno odra-

žava i povijesni slijed tradicije hrvatskog zrakoplovstva i tehničkih zrakoplovnih znanosti u Republici Hrvatskoj," rekla je predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović čestitajući obljetnicu u prigodnom

obraćanju postrojenjem vojnicima, dočasnicima i časnicima. Podsećajući na značaj koji je HRZ i PZO imao za pobjedu u Domovinskom ratu, Predsjednica se posebno prisjetila onih pripadnika koji su

za Hrvatsku dali život, zdravlje i najbolje godine života. Govoreći o aktualnom trenutku zrakoplovstva, podsjetila je da je ono i dalje čuvat suverenost hrvatskog zračnog prostora, ali sudjeluje i

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

"OVA OBLJETNICA PODSJEĆA NA PRVE DANE USTROJA I DJELOVANJA HRZ-a I PZO-a U DOMOVINSKOM RATU, NO UJEDNO ODRAŽAVA I POVIJESNI SLIJED TRADICIJE HRVATSKOG ZRAKOPLOVSTVA I TEHNIČKIH ZRAKOPLOVNICH ZNANOSTI U REPUBLICI HRVATSKOJ," REKLA JE PREDSJEDNICA KOLINDA GRABAR-KITAROVIĆ ČESTITAJUĆI OBLJETNICU TE PODSJETILA DA JE ONO I DALJE ČUVAR SUVERENOSTI HRVATSKOG ZRAČNOG PROSTORA, ALI SUDJELUJE I U MEĐUNARODnim OPERACIJAMA TE POMAŽE HRVATSKIM GRAĐANIMA, KAO I STRANIM ZEMLJAMA U SLUČAJEVIMA PRIRODNIH NEPOGODA, KRIZA I NESREĆA..."

u međunarodnim operacijama te pomaže hrvatskim građanima, kao i stranim zemljama u slučajevima prirodnih nepogoda, kriza i nesreća. Podešćajući na vrijeme Domovinskog rata, državni tajnik Zdravko

Jakop poručio je zrakoplovima da su tada, usprkos ograničenim tehničkim sredstvima, zahvaljujući čvrsto odlučnosti u obrani svoje domovine, stvarali prevagu – bili pobednici. Danas (...) HRZ kao zahtjevna, visoko-

tehnološka grana zahtijeva stalna ulaganja, i u modernizaciju i u održavanje. Ulaganje u obranu, ulaganje u sigurnost, dugoročna je investicija koja jamči uvjete za gospodarsku, ali i svaku drugu sigurnost. Ministarstvo obrane odlučno je u stvaranju okvira kojim se jačaju sposobnosti. Upravo je prijedlog povećanja obrambenog proračuna nakon godina stagnacije jedan od pokazatelja tog opredjeljenja. (...) Mi smo čvrsto uvjereni kako je zadržavanje sposobnosti borbenog zrakoplovstva nacionalni interes. Vjerujemo kako ćemo sljedeće godine postići širok konsenzus oko odluke koja će trasirati budućnost ove komponente HRZ-a," zaključio je državni tajnik Jakop.

Podsjetivši na činjenicu da je hrvatski model školovanja i obuke pilota, zrakoplovnih tehničara te časnika za navođenje vrlo kvalitetan, što je poznato i izvan granica Republike Hrvatske, general zbora Mirko Šundov naglasio je da je ulaganje u ljudi i njihovo školovanje i obuku preduvjet za očuvanje zrakoplovne tradicije. Kvalitetu pripadnika HRZ-a i PZO-a pokazuje međunarodna suradnja i djelovanje unutar sustava NATO-a, ali najbitnije je što dvadeset i četiri sata dnevno motri i hrvatsko nebo, a hrvatski se građani uvijek mogu pouzdati u njihovu potporu. Načelnik je pozdravio uspješnu nabavu heli-

koptera OH-58D Kiowa Warrior te izrazio vjeru da će se trend nabave zapadnih sustava održati i da ćemo u idućim godinama nastaviti modernizirati svoje zrakoplovstvo.

"Rijetko koja vojska i rijetko koje zrakoplovstvo može ispisati toliko stranica povijesti u samo 25 godina," istaknuo je zapovjednik HRZ-a i PZO-a brigadni general Miroslav Kovač. "Poslijeratne godine donijele su nove izazove. HRZ i PZO, prošavši kroz nekoliko faza transformacije i preustroja, izrastao je u moderno zrakoplovstvo u potpunosti sposobno i spremno ispunjavati svoje Ustavom i zakonom predviđene zadaće i misije. Sustavni nadzor i zaštita zračnog prostora, pružanje potpore provedbi zadaća Obalne straže, helikopterski zračni prijevoz, potpora obuci ostalih grana Oružanih snaga, gašenje požara iz zraka, provedba zadaća u Republici Hrvatskoj i u operacijama potpore miru te potpora civilnim institucijama u Republici Hrvatskoj, temeljne su odrednice onog što HRZ i PZO danas jest i onog na čemu će se temeljiti naš budući razvoj."

Na kraju svečanosti uručena su odlikovanja, promaknuća, nagrade i pohvale najistaknutijim pripadnicima HRZ-a i PZO-a, a uzvanici su potom razgledali taktičko-tehnički zbor sa zrakoplovima na stajanci 91. zrakoplovne baze. ■

ZRAČNOG PROSTORA

Na kraju svečanosti uručena su odlikovanja, promaknuća, nagrade i pohvale najistaknutijim pripadnicima HRZ-a i PZO-a, a uzvanici su potom razgledali taktičko-tehnički zbor sa zrakoplovima na stajanci 91. zrakoplovne baze.

"Hrvatski vojnik već je sad toliko respektiran da ga možemo nazvati ikonom Oružanih snaga i zaštitnim znakom Oružanih snaga," istaknuo je kontraadmiral Robert Hranj

25. OBLJETNICA ČASOPISA HRVATSKI VOJNIK

Vesna PINTARIĆ, snimio Tomislav BRANDT

"Bili ste naši suborci čija je riječ i slika ponekad bila jača od puške. Iz dana u dan bilježili ste pobjedičke dane Hrvatske vojske... Bili ste naš prozor u svijet, davali ste nam potporu, uljevali vjeru..." s posebnim je emocijama istaknuo ministar Krstičević u prigodi 25. obljetnice Hrvatskog vojnika te dodao: **"Zadovoljstvo je vidjeti kako ste proteklih 25 godina proširili svoje djelatnosti osluškujući znakove vremena i koristeći nove kanale informiranja. Zahvaljujem svima vama koji ste svojim djelovanjem pridonijeli stvaranju pobjedičke Hrvatske vojske i, usudio bih se reći, pobjedičkog časopisa Hrvatski vojnik..."**

BILI STE NAŠI SUBORCI, NAŠ PROZOR

U godini smo kad hrvatske Oružane snage i sve njihove grane obilježavaju 25 godina postojanja. Među brojnim postrojbama koje su nastale u tim sudbonosnim ratnim vremenima, počeo je izlaziti i Hrvatski vojnik, službeno vojno glasilo MORH-a, list nepobjedivih kako su ga nazivali u to vrijeme, i koji je uz hrvatske vojnike, branitelje, bio dio te povjesne priče, tog neponovljivog razdoblja u kojem se pisala novija hrvatska povijest. Časopis koji je počeo izlaziti ponajprije zbog hrvatskih vojnika i njih stavljao u središte svih svojih priča, čini to jednakno uspješno već punih 25 godina. Stoga je i jubilarna 25. obljetnica izlaska prvog broja Hrvatskog vojnika obilježena krajem studenog posebno svečano u Galeriji "Zvonimir", uz prigodnu multimedijalnu izložbu i uz nazočnost potpredsjednika Vlade i ministra obrane Damira Krstičevića, ministra pravosuđa Ante Šprlje, izaslanice Predsjednice Republike Hrvatske i savjetnice za obranu i nacionalnu sigurnost Maje Čavlović, direktora Glavnog stožera OSRH

kontraadmirala Roberta Hranja, bivših i sadašnjih urednika, djelatnika i suradnika Hrvatskog vojnika te svih onih koji ga iz obrambenog sustava prate i rado čitaju.

A među njima je i ministar Krstičević koji je tom prigodom došao sa zadnjim brojem Hrvatskog vojnika u rukama i u svojem obraćanju naglasio kako to zapravo ne treba čuditi jer ga (...) čita od devedesetih.

"Sjecam se terena kad smo se nakon obavljenih zadaća vraćali u svoje baze i ondje, odmarajući se uz tako dragi Hrvatski vojnik, listajući ga, čitali smo što rade naši suborci na ratištima diljem Hrvatske, kako se brani, kako se bori, kako se šrtvuje za jedinu domovinu. Hrvatski branitelji unoseći u obranu domovine svu svoju energiju, svoje domoljublje, izrastali su u pobjedičku vojsku. Sve ste to vi pratili, reporteri, novinari, urednici Hrvatskog vojnika. Bili ste naši suborci čija je riječ i slika ponekad bila jača od puške. Iz dana u dan bilježili ste pobjedičke dane Hrvatske vojske. I kad smo branili svoje davali ste nam

nadu i vjeru da nakon teške borbe za svaku stopu ove naše zemlje dolazi vrijeme slobode, vrijeme mira. Bili ste naš prozor u svijet, davali ste nam potporu, uljevali vjeru..."

s posebnim je emocijama istaknuo ministar Krstičević prisjećajući se kako se na bojištu s nestripljenjem čekao svaki novi broj.

"Nakon Domovinskog rata bilježili ste uspone naših ljudi koji su zahvaljujući iskustvu, ali i otvorenosti prema novim znanjima, postajali iz dana u dan čvrst jamac hrvatske sadašnjosti i budućnosti," nastavio je ministar Krstičević te na kraju dodao: "Zadovoljstvo je vidjeti kako ste proteklih 25 godina proširili svoje djelatnosti osluškujući znakove vremena i koristeći nove kanale informiranja. Zahvaljujem svima vama koji ste svojim djelovanjem pridonijeli stvaranju pobjedičke Hrvatske vojske i, usudio bih se reći, pobjedičkog časopisa Hrvatski vojnik."

Da je Hrvatski vojnik danas postao trend u Oružanim snagama i uspješno se razvijao govor i či-

njenica da je prepoznat i izvan naših granica te da je išao ukorak s vremenom. Tijekom godina djelatnost redakcije znatno se proširila, istaknuo je glavni urednik Željko Stipanović. Danas uz časopis, redakcija izdaje knjige, monografije i fotomonografije te audioizdanja i videoizdanja, kao i časopis CROMIL na engleskom jeziku. Web-stranica Hrvatskog vojnika prilagođena je suvremenim zahtjevima te danas uz pisani riječ, fotografije i filmove i uspješno koristeći nove oblike komunikacija svjedoči o sposobnostima i postignućima hrvatskih Oružanih snaga.

Čestitke predsjednice RH Kolinde Grabar-Kitarović prenijela je izaslanica Maja Čavlović koja je tom prigodom istaknula činjenicu koja uvijek ostaje negdje u sjeni kad se govori o 25 godina izlaska prvog broja časopisa, a to je kako (...) jedino urednici i novinari Hrvatskog vojnika znaju koliko je truda bilo potrebno da se neki časopis održi 25 godina."

O važnoj ulozi Hrvatskog vojnika

koju je odigrao na početku Domovinskog rata govorio je i kontraadmiral Robert Hranj, napomenuvši kako je on bio svjedokom brojnih teških trenutaka, ali i kako je "(...) objektivnim i profesionalnim izješćivanjem znatno pridonio da se istina o Domovinskom ratu proširi te da uspomena o Domovinskom ratu ostane."

"Danas se Hrvatski vojnik razvija, napreduje, postaje sve bolji te je često jedan od mostova prema javnosti. Postao je uvažen časopis ne samo kod nas, nego i izvan granica," istaknuo je kontraadmiral Hranj te izrazio uvjerenje da će se Hrvatski vojnik u godinama koje dolaze i dalje razvijati na temeljima profesionalnosti i objektivnosti. "On je već sad toliko respektiran da ga možemo nazvati ikonom

Potpisano uredništvo "Hrvatskog vojnika".
Selacno vam čestitam dvadesetpeto obljetnicu izlaganja!

Utemeljen godine 1991., klijatne u stvaraju i obrani Republike Hrvatske, "Hrvatski vojnik" noviraju se usporedno s razvojem Hrvatske vojske i Oružanih snaga Republike Hrvatske.

Novinarском i uredničkom izvršnošću pratili ste sve naše bitke i pobjede tijekom našeg danog obrambenog Domovinskog rata, kao i vrijeme mimodopskog ustroja kroz ulaganje naporu u izgradnju modernog sustava obrane i Oružanih snaga te proces pristupanja i uključivanja u NATO-savetu.

Vijestima, reportazama, intervjuima, analizama i drugim tekstovima, uvjek obogaćenim ajarnim fotografijama, "Hrvatski vojnik" pružao nam je vrijedostno vrijedostno i domoljubljivo, hrabrosti, viteštvu i sposobljenosti hrvatskoga vojnika u ratu i miru, i u međunarodnim mirovnim misijama.

Hvala vam na ovih prvih dvadeset pet godina predanog služenja Domovini. Želim vam još mnogo godisa uspjeelog izlaganja te svako osobno dobro.

Kolinda Grabar-Kitarović

Zagreb, 29. studenoga 2016.

Oružanih snaga i zaštitnim znakom Oružanih snaga. Stoga zahvaljujem svima koji su pisanjem u Hrvatskom vojniku pridonijeli objektivnom izvješćivanju o Oružanim snagama te na takav način promovirali i domovinu Hrvatsku," rekao je kontraadmiral Hranj.

Sudeći po čestitkama koje su s obljetnice upućene svima koji su to činili nekad i onima koji danas ulažu napore u izdavanje Hrvatskog vojnika, ali i kad se osvrnemo na učinjeno, Hrvatski vojnik ispunio je sve zadaće koje su pred njega bile postavljene i koje su se od njega očekivale te je u konačnici dio uspješne priče o pobjedničkoj i modernoj vojsci, koja će se, vjerujemo, još uspješnije nastaviti... ■

U SVIJET, DAVALI NAM NADU I VJERU...

Današnju redakciju časopisa čine djelatnici odjela hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva i multimedijalnih sadržaja

Foto: Josip Kopi

KONFERENCIJA

O SIGURNOSNIM IZAZOVIMA ZA EUROPУ

"Sigurnosni izazovi u Europi složeni su i traže zajedničko djelovanje svih država u Europi i niti jedna država ne može se sama nositi s tim sigurnosnim izazovima," kazao je ministar obrane Damir Krstičević na otvaranju Konferencije naglasivši značajnu ulogu RACVIAC-a i njegova doprinosa regionalnoj suradnji na području sigurnosti...

Potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević sudjelovao je 7. prosinca na otvaranju četvrte godišnje "Konferencije o sigurnosnim izazovima za Europu", koju organizira RACVIAC - Središte za sigurnosnu suradnju sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, zajedno s Uredom Zaklade Konrad Adenauer u Republici Hrvatskoj te uz potporu Ministarstva obrane Republike Hrvatske.

Nakon svečanog otvaranja ministar obrane Damir Krstičević rekao je kako je tema Konferencije sigurnost i suradnja te sigurnosni izazovi u Europi. "Oni su složeni i traže zajedničko djelovanje svih država u Europi i niti jedna država ne može se sama nositi s tim sigurnosnim izazovima," dodao je. Ministar je naglasio značajnu ulogu RACVIAC-a i njegova doprinosa regionalnoj suradnji na području sigurnosti. "Od samog osnivanja prije 16 godina, RACVIAC ima važnu ulogu kao međunarodna organizacija s regionalnom odgovornošću za promicanje

regionalne suradnje, zajedničkih vrijednosti s naglaskom na mir, stabilnost, sigurnost i demokraciju u jugoistočnoj Europi," zaključio je ministar Krstičević. Također, ministar je najbitnijim istaknuo mir u susjednim zemljama, kao i

sigurnost i stabilnost te razvoj demokracije. Naglasio je i važnost suradnje i zajedničkog rada na sigurnosnom pitanju, a što je i tema ove međunarodne konferencije. Direktor RACVIAC-a - Središta za sigurnosnu suradnju veleposlanik Haydar Berk tom je prigodom rekao kako je cilj Konferencije omogućiti otvorene i sveobuhvatne rasprave o zajedničkim sigurnosnim izazovima i o tome kako prevladati postojeće prijetnje, prije svega u kontekstu pokrenutih ili potrebnih reformi sigurnosnog područja, a u svjetlu potrebne razine sigurnosnih sposobnosti i interoperabilnosti zemalja na njihovu putu u članstvo euroatlantske integracije. Također, veleposlanik Berk naglasio je kako je specifičnost ovogodišnjeg okupljanja što će se, uz tradicionalno prisutnu političku i eksperturnu dimenziju, u konferenciju prvi put uključiti i akademska zajednica u proces promišljanja nacionalnih sigurnosnih politika i to na Znanstvenom forumu na kojem će biti predstavljeni znanstveni radovi predstavnika znanstvenih

institucija iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Srbije. Uz predstavnike zemalja članica RACVIAC-a, na Konferenciji je sudjelovao velik dio Diplomatskog zbora akreditiranog u Republici Hrvatskoj te niz visokih dužnosnika iz područja sigurnosti, među kojima su bili zamjenik ministrica obrane Bosne i Hercegovine Sead Jusić i pomoćnik ministrike obrane Republike Slovenije za obrambenu politiku Aleš Mišmaš. U okviru prvog panela Konferencije, kao panelist na temu "Sigurnosni izazovi za Europu i šire", sudjelovao je i pomoćnik ministra obrane Republike Hrvatske Nikola Brzica. Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, temeljem Tehničkog sporazuma sklopljenog između MORH-a i RACVIAC-a, aktivno podupire rad ove međunarodne organizacije, ne samo financijskim doprinosom provedbi aktivnosti, nego i upućivanjem osoblja na rad u RACVIAC te angažmanom svojih eksperata za pojedina područja sigurnosti u okviru aktivnosti koje Središte organizira.

Foto: Josip Kopi

Uz predstavnike zemalja članica RACVIAC-a, na Konferenciji je sudjelovao velik dio Diplomatskog zbora akreditiranog u Republici Hrvatskoj te niz visokih dužnosnika iz područja sigurnosti

Među kadetima i studentima s najviše osvojenih zlatnih medalja ističe se Fakultet strojarstva i brodogradnje

HRVATSKI VOJNIK
broj 515 / 16. prosinca 2016.

21

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

Foto: Marija Sever

SPORTSKI DAN ZA STUDENTE I KADETE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

U prigodi 25. obljetnice ute-mjeljena i ustrojavanja Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman", 13. prosinca u vojarni na Črnomercu održan je Sportski dan HVU-a. Uz kadete HVU-a, sudjelovali su studenti Fakulteta elektrotehnike i računarstva, Fakulteta strojarstva i brodogradnje, Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Filozofskog fakulteta, Tekstilno-tehnološkog fakulteta i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Riječ je o drugoj po redu takvoj manifestaciji na HVU-u, a prva je održana u travnju ove godine. Studenti Sveučilišta u Zagrebu tako su opet imali priliku odmjeriti snage, ovaj put u trima disciplinama: košarci, šahu te streljaštvo – ekipno i pojedinačno. Sudjelovale su također i dvije

ženske odbojkaške ekipe HVU-a i FSB-a koje su odigrale pokaznu utakmicu. Nakon završetka natjecanja, najboljima u navedenim disciplinama uručeni su pehari i medalje. Zamjenik zapovjednika HVU-a brigadni general Zdravko Klanac tom je prigodom pozdravio sve prisutne te im čestitao. "Čestitam svima koji su pobijedili, ali i svima koji su sudjelovali jer u konačnici svi ste vi pobijedili. Mi ove godine slavimo 25 godina postojanja i drag mi je što smo se opet okupili na Sportskom danu," rekao je general Klanac. Zahvalio je svim voditeljima studenata i kadeta te doda da će se natjecanje nastaviti i iduće godine uz sudjelovanje nešto većeg broja ekipa. "Nadam se da vam je ovdje bilo ugodno i da ste stekli određenu sliku o Hrvat-

skom vojnom učilištu," istaknuo je general Klanac i svima zaželio puno uspjeha u budućem radu te uputio čestitke za nadolazeće blagdane.

Za uspješnu organizaciju i provedbu svih natjecanja u dvorana-vojarni vojarni zasluzni su kineziologi HVU-a, a kadeti i studenti potrudili su se da sve protekne u natjecateljskom i sportskom duhu. Iako je u prvom planu bilo druženje i upoznavanje te razmjena iskustava među kadetima i studentima, s najviše osvojenih zlatnih medalja ističe se Fakultet strojarstva i brodogradnje. Studenti FSB-a zauzeli su prva mjesta u košarci, šahu te u streljaštvu muški i ekipno. Drugi po broju osvojenih medalja je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

P. KOSTANJŠAK

Foto: Marija Sever

**PRIPADNICI
POČASNO-
-ZAŠTITNE BOJNE
DARIVALI KRV**

Počasno-zaštitna bojna organizirala je 13. prosinca u vojarni "Tuškanac" za svoje pripadnike akciju dobrovoljnog darivanja krvi. Odazvao se velik broj pripadnika postrojbe, među kojima je uglavnom bila riječ o višestrukim darivateljima, ali bilo je i onih koji su prvi put sudjelovali u tom humanom činu. Djelatnici Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu iznimno su zadovoljni odazivom, a pripadnici postrojbe kao darivatelji sretni jer će svojom krvlju možda spasiti nečiji život.

D. L.

OJI, snimio Josip KOPI

VJEŽBOVNO UZBUNJVANJE I OCJENJVANJE DEKLARIRANOG VODA VP-A ZA eNRF/VJTF

Deklarirani vod VP-a za NATO-ove ojačane snage brzog odgovora u 2016. godini nalazi se u statusu borbene spremnosti "u pripremi" (*stand up*). Tijekom tekuće godine vod VP-a pripremao se za dostizanje deklariranih sposobnosti koje su potvrđene ocjenjivanjem borbene spremnosti na vježbi na zemljишtu Spremnost 16. Interoperabilnost s ostalim eNRF/VJTF davateljicama snaga osigurana je sudjelovanjem na NATO-ovim vođenim vježbama Venerable Gauntlet i Noble Ledger koje su provedene u SR Njemačkoj. Vježbovno uzbunjivanje i ocjenjiva-

nje provedeno je u skladu s deklariранom kategorijom spremnosti voda VP-a. Deklarirana kategorija spremnosti podrazumijeva spremnost postrojbe za premještaj u područje operacije, sa svim snagama i sredstvima, od zaprimanja zadaće do pokretanja u roku pet dana (120 sati). Izdavanje zapovijedi provedeno je 24. studenog u 12:00 sati u vojarni 3. gardijske brigade Kune, Đakovo, u kojoj je smještena 3. satnija VP-a čiji je vod deklariran za eNRF/VJTF (L) 17. Ocjenjivanje voda VP-a započelo je primitkom zadaće od zapovjednika voda. Od za-

primanja zadaće do polaska provodi se procedura vođenja postrojboru. Izrađuje se plan provedbe te se po- duzimaju mјere i radnje koje osigavaju da svi pripadnici, sa svom opremom, naoružanjem i motornim vozilima budu spremni za provedbu zadaće. U ranim jutarnjim satima 29. studenog vod VP-a započeo je premještanje prema vojarni "Croatia", koja je bila polazišna točka za daljnje premještanje u područje operacije. Na putu su simulirani incidenti koji su otežavali premještanje postrojbe pa je provjerena reakcija deklariranih snaga prilikom

izvanrednih događaja. Vod VP-a sti- gao je na odredište i prije zadanog roka te nakon ocjenjivanja potvrdio zadržavanje dostignute kategorije borbene spremnosti. Aktivnost je poslužila kao provjera spremnosti prije planiranog vježbovnog uzbunjivanja snaga eNRF/VJTF (L) 17 na razini NATO-a tijekom 2017. godine kroz vježbe Noble Jump 1 i Noble Jump 2. ■

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/16-03/1, URBROJ: 512-01-16-169 od 13. travnja 2016., objavljuje

INTERNI OGLAS
za popunu dužnosti u NATO-ovo strukturi

1. stožerni časnik – Air Surveillance Officer (4), OF-3, Combined Air Operations Centre (CAOC), Torrejón, Kraljevina Španjolska

Uvjeti:

- osobni čin: satnik – bojnik
- znanje engleskog jezika: SLP 3333
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (NATO Job Description).

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: rujan 2017.

2. stožerni časnik (Rotary Wing/Support Ops), OF-3, DCOS Plans, A3, Air Enablers Branch, Support Ops Section, AIRCOM HQ, Ramstein, SR Njemačka

Uvjeti:

- osobni čin: satnik – bojnik
- znanje engleskog jezika: SLP 3333
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (NATO Job Description).

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: rujan 2017.

3. stožerni dočasnik – Staff Assistant (SIGINT Ops), OR-7, DCOS Operations, G2 Division, Intelligence Acquisition Branch, Single Source Management Section, LANDCOM HQ, Izmir, Republika Turska

Uvjeti:

- osobni čin: narednik – nadnarednik
- znanje engleskog jezika: SLP 3322
- sigurnosni certifikat: COSMIC TOP SECRET
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (NATO Job Description).

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: rujan 2017.

4. stožerni časnik (CSAG Action Officer & Strategic Analyst), J-5 Combined Strategic Analysis Group (CSAG), OF-4, US Central Command (US CENTCOM), Tampa, SAD

Uvjeti:

- osobni čin: pukovnik
- znanje engleskog jezika: SLP 3333
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (NATO Job Description).

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: listopad 2017.

5. stožerni časnik (Policy Developer), Savezničko zapovjedništvo za operacije (ACO), NSHQ, OF-3, OSO TLP 0020, SHAPE, Mons, Kraljevina Belgija

Uvjeti:

- osobni čin: satnik – bojnik
- znanje engleskog jezika: SLP 3333
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (NATO Job Description).

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: studeni 2017.

Osim propisanih uvjeta, kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Opis poslova za navedenu dužnost bit će dostupan na glavnom portalu MORH-a i OSRH u sustavu LOTUS.

S kandidatima koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Sektor za upravljanje ljudskim resursima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Jantar

NOVI RUSKI DESANTNI BROD

Rusko brodogradilište Jantar iz Kalinjingrada objavilo je u svojoj tiskovini kako je završena gradnja trupa velikog desantnog napadnog broda "Petar Morgunov", označen Projekt 11711. Odmah je započelo i opremanje broda, ugradnja glavne razvodne ploče, crpki, kompresora i ostale pripadne opreme.

Glavni konstruktor brodogradilišta Igor Leonov izjavio je kako je tempo rada na brodu prilično stabilan. Postoje, međutim, kašnjenja vezano uz pomake rokova isporuke pojedine ključne opreme, npr. nekoliko elemenata brodske rashladne opreme bit će isporučeno brodogradilištu u siječnju 2017. umjesto u studenom 2016. godine. Brodogradilište također očekuje dostavu upravljača motora početkom 2017. godine.

Kobilica broda položena je u brodogradilištu Jantar 11. lipnja 2015., a dostava ruskoj mornarici planirana je za 2018. godinu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Rheinmetall

NADOGRADNJA

Rheinmetall je objavio 12. prosinca da će modernizirati Bundeswehrovo oklopna vozila Fuchs (hrv. lisica), koja su počela ulaziti u operativnu uporabu još 1979. godine. Danas ih je širom svijeta u uporabi oko 1200, među ostalim i u operacijama Odlučna potpora, KFOR i MINUSMA u Maliju. U program će biti uključeno devedeset vozila, a narudžba je vrijedna otprilike

135 milijuna eura. Isporuka će se izvršavati između 2017. i 2020. godine. Tvrta je već modernizirala 177 vozila u najnoviji standard označen 1A8, tako da će ih s novom narudžbom biti ukupno 267. Standard 1A8 podrazumijeva veću zaštitu od protuoklopnih mina i improviziranih eksplozivnih naprava (IED), kao i balističkih prijetnji. To, navodi proizvođač, omogućuje da se

Ilustracija: BAE Systems

LISICA

proširi spektar operacija koje se mogu izvršavati vozilom.

Vozila 1A8 koja su u operativnoj uporabi isporučena su u više inačica, uključujući mobilno zapovjedno mjesto, oklopni prijevožnjak, NBKO, poljsku ambulantu i inačicu za pirotehničke zadaće, kao i za čišćenje rute, tj. za neutraliziranje mina i IED-a. Nova narudžba podrazumijeva i inačice

koje će se koristiti za koordinaciju združene vatrene potpore.

Nadogradnja u ključnim segmentima uključuje strukturu modifikaciju trupa, sjedećih mjesta (zbog bolje zaštite), pojačanja vrata, prozora i struktura u kojima su smješteni kotači, kao i novih prostora za teret i pojačanja vanjskog dijela vozila.

D. VLAHOVIĆ

Foto: Australian DOD

NATJEČAJ ZA AUSTRALSKE OPHODNE BRODOVE

Australijska vlada objavila je zahtjev za dostavu ponuda trima kandidatima koji su ušli u uži izbor za gradnju, opremanje i dostavu 12 odobalnih ophodnih brodova (OPV) čeličnog trupa, koji će zamijeniti flotu od 13 ophodnih brodova klase Armidale aluminijskog trupa. Predviđeni proračun za nabavu iznosi oko tri milijarde australijskih dolara (2,28 milijarde američkih).

Ministar obrambenе industrije Christopher Pyne u priopćenju od 30. studenog navodi da je jedan od obvezujućih zahtjeva svakog ponuditelja spomenutog natječaja izrada plana za razvoj australijskih industrijskih sposobnosti. To znači da će svaki ponuditelj morati iznijeti plan tranzicije sa svojih postojećih dobavljača na australiske, pri čemu se u prvom redu računa na uporabu domaćeg čelika. Na natječaj su pozvane tvrtke Damen (Nizozemska), Fassmer (Njemačka), te Lürssen (Njemačka). Gradnja plovila planirana je u Adelaideu tijekom 2018., a 2020. bit će premještena u Zapadnu Australiju. Primarna je zadaća novih plovila osiguravanje nacionalne sigurnosti unutar morskih granica i na odobalnim teritorijima. Nova će klasa imati veći doplov i autonomiju u odnosu na klasu Armidale.

M. PTIĆ GRŽELJ

UGOVORENA GRADNJA DODATNIH DVaju RIVERA

Britanskom BAE Systemsu dodijeljen je ugovor u vrijednosti od 287 milijuna funti (361 milijun dolara) za izgradnju dodatnih dvaju odobalnih ophodnih brodova klase River serije 2 za Kraljevsku ratnu mornaricu, objavljeno je 8. prosinca.

Brodovi će biti dodatak postojećoj floti od triju plovila te klase koja su u izgradnji. Prema podacima britanskog Ministarstva

obrane, najnoviji ugovor uključuje i potporu za svih pet brodova serije 2 plovila pa se ukupna vrijednost procjenjuje na 635 milijuna funti. Zadnja dva broda zvat će se "Tamari" i "Spey", a njihova dostava mornarici očekuje se tijekom 2019. godine.

Plovila će služiti za protuterorističke i protupiratske zadaće te operacije suzbijanja krijućarenja i pomorske obrambene

operacije, a razvijena su i projektirana i za oceansku plovidbu. Očekuje se da će biti opremljena 30-milimetarskim topom i moći će primati helikopter Merlin.

"Forth", prvi brod serije 2, porinut je u kolovozu ove godine, a trenutačno se oprema u brodogradilištu u Scotstounu. Ulagaz u operativnu uporabu planiran je za drugu polovinu 2017. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Airbus Defence and Space

POBJEDA AIRBUSA

Sudeći po objavi kanadske vlade od 8. prosinca, čini se da će avioni Kraljevskog kanadskog ratnog zrakoplovstva Buffalo, kao i stariji modeli C-130 Hercules uskoro moći u zasluženu mirovinu: najstariji od njih u uporabi su još od šezdesetih godina. Tvrđki Airbus određene su tri milijarde kanadskih dolara (oko 2,15 milijarde eura) za 16 novih aviona Airbus C295 koji će služiti za traganje i spašavanje (SAR). Airbus je na unosnom natječaju pobijedio talijanski Leonardo (bivšu Finmeccanicu) koji je nudio C-27J, kao i brazilski Embraer koji je nudio KC-390. Za natječaj je Airbus osnovao konzorcij u kojemu su PAL Aerospace (servisna potpora), Pratt & Whitney Canada (motori), CAE (obuka i simulatori) i L3 Wescam (elektrooptički senzori). Airbus je, osim toga, jamčio

i izgradnju novog obučno-vježbovnog središta za te avione u Comoxu, Britanska Kolumbija. Ratno zrakoplovstvo očekuje da će svi biti isporučeni do 2023., a ugovor uključuje i dvadeset godina logističke i druge potpore tijekom operativne uporabe. Početak projekta nabave seže još u 2004. godinu, ali padala je u drugi plan zbog drugih akvizicija i misija.

Avioni C295 proizvode se u Španjolskoj, mogu prevesti do 71 osobu ili devet tona korisnog tereta. Najveća brzina krstarenja iznosi 480 km/h, a visina 7600 m. Važna je značajka kratko polijetanje i slijetanje (STOL) s kratkih, nepripremljenih, mekih i neravnih podloga. Dva Pratt & Whitney turboprop motora mogu održavati letjelicu u zraku do 11 sati.

D. VLAHOVIĆ

Foto: Beretta

BERETTIN POSAO U ARGENTINI

Talijanska Beretta potpisala je s argentinskom tvrtkom Fabricaciones Militares ugovor kojim će se certificirati za proizvodnju automatske puške ARX200 i pištolja Px4 Storm. Informaciju je objavio dužnosnik argentinskog Ministarstva obrane Héctor Lostri. Oružje će se proizvoditi u prvom redu za potrebe argentinske vojske, ali u planu su i izvozni projekti za ostatak Latinske Amerike. Jane's je 12. prosinca zaključio da će navedeno oružje zamijeniti službene puške FN FAL, odnosno službene pištolje Browning GP-35 (poznatiji pod pokratom HP, tj. Hi-Power) koji su već dugo u operativnoj uporabi, a zanimljivo je da su i oni po licenciji proizvedeni u Argentini.

Pištolj Px4 nudi se u četirima kalibrima (9 x 19, 9 x 21 IMI, .40 S&W i .45 APC) i u četirima različitim operativnim konfiguracijama, a za talijansku je tvrtku zamjena za etablirani Beretta model 92. Puška ARX200 jedan je od najnovijih Berettinih projekata, kalibra 7,62 x 51 mm NATO i duljine cijevi 406 mm. Puni se spremnikom kapaciteta 20 metaka.

D. VLAHOVIĆ

Foto: Beretta

PORINUT NA JVEĆI JUŽNOKOREJSKI LOGISTIČKI BROD

Hyundai Heavy Industries (HHI) porinuo je 29. studenog u brodogradilištu Ulsan prvi borbeni logistički brod projektne označke AOE-II, izrađen po narudžbi južnokorejske ratne mornarice. Brod imena "Soyang" ima istisninu od 23 000 tona, a ulaskom u operativnu uporabu postat će najveće logističko plovilo u floti. Prema dostupnim specifikacijama, brod je dug 190 m, širok 25 m, postiže najveću brzinu od 23 čvora, može nositi do 10 000 tona nafte i 1000 tona hrane i streljiva. Usto, ima sletnu palubu za smještaj helikoptera, 25-tonsku dizalicu i sustave naoružanja za samoobranu. HHI navodi da su, u usporedbi s prethodnim brodovima, na novom uvelike poboljšane sposobnosti ukrcaja tereta, kao i sama upravljivost plovila. "Soyang" će moći istodobno dopunjavati nekoliko brodova, a taktički ima važnu ulogu u povećanju operativnih sposobnosti južnokorejske mornarice.

Službena dostava broda mornarici označena je za sljedeću godinu, a operativnost bi trebalo postići u prvoj polovini 2018. godine. Nakon što uđe u uporabu, u sastavu južnokorejske mornarice nalazit će se četiri velika pomoćna broda namijenjena potpori.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: US Army

Peru je zainteresiran za nabavu borbenih oklopnih vozila Stryker. Zbog toga je State Department početkom prosinca poslao Kon-

gresu na odobrenje moguću prodaju 178 vozila u poslu vrijednom oko 668 milijuna dolara. Paket podrazumijeva i naoruža-

STRYKERI IDU U PERU

nje, daljinski upravljane oružne stanice, GPS sustave, komplete alata i opreme za testiranje. Vožila će biti opremljena strojnica-ma M2 kalibra 12,7 mm.

Američka kopnena vojska konvertira ravnodno podvozja svojih Strykera u "dvostruki V" konfiguraciju koja je otpornija na eksplozije mina pa su vožila koja ne podrazumijevaju tu preinaku ponuđena na prodaju stranim zemljama. Peru je zasad jedini službeno pokazao interes koji će se i realizirati, pa će tako postati tek drugi korisnik Strykera. Zadnjih su godina interesi bili

pokazali Kanada, Izrael i Litva, ali posao nije realiziran, a još nije razjašnjen status interesa Čilea, Kolumbije i Iraka.

Peru je zainteresiran za američka vozila kako bi ojačao svoje kopnene snage i višenamjensku opremu za očuvanje sigurnosti na granicama, operacije odgovora na krize i destabilizirajuće unutarnje prijetnje, u što se ubrajaju i terorističke skupine. Nabava će usto značiti i potporu ustrojavanju buduće multidimenzionalne brigade koja bi trebala zaživjeti do 2030. godine.

D. VLAHOVIĆ

Foto: ROK Navy

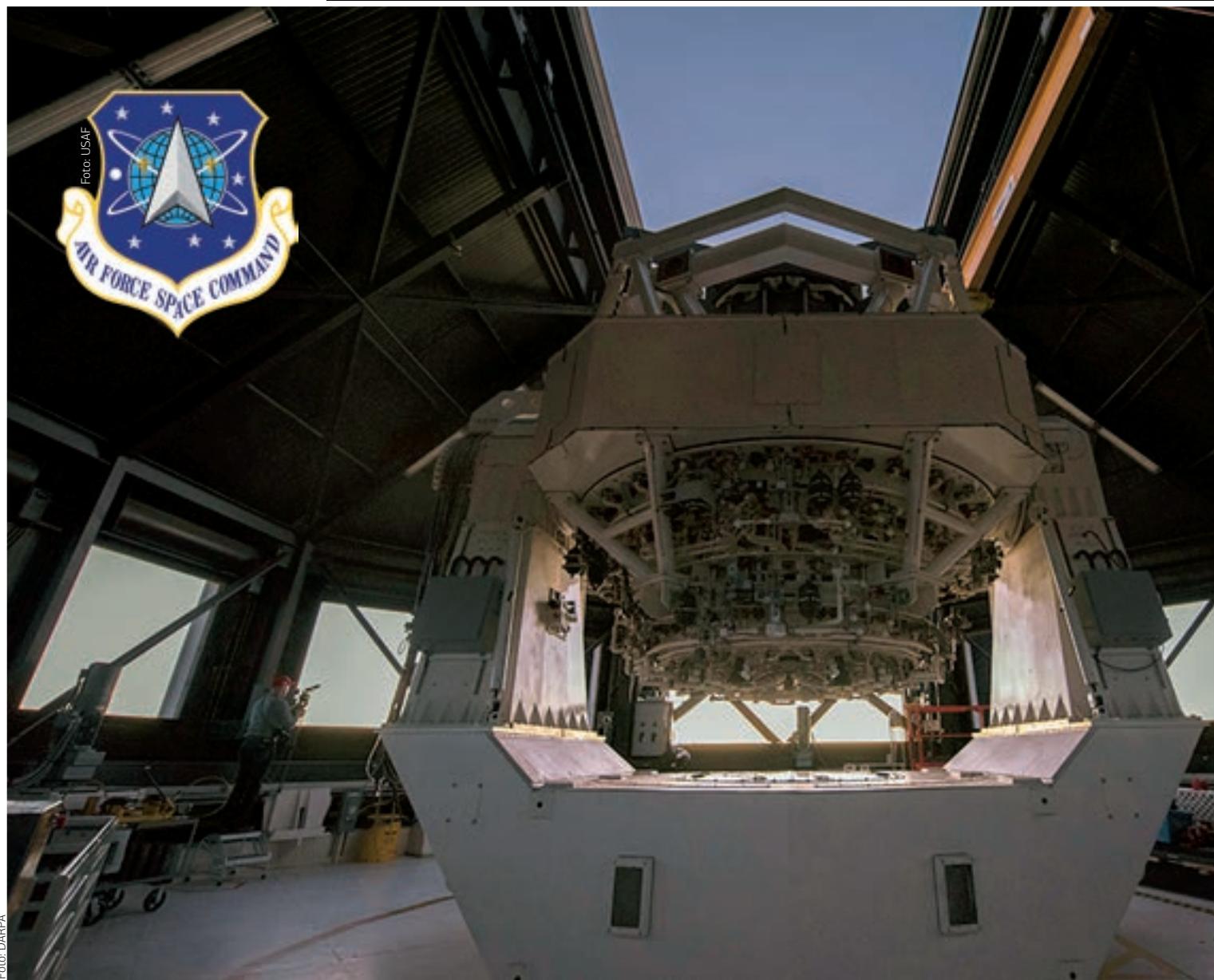
 NOVE TEHNOLOGIJE

Foto: DARPA

Nakon ceremonije održane 19. listopada ove godine u New Mexicu, Američko ratno zrakoplovstvo (US Air Force - USAF) postalo je vlasnik jednog od najboljih teleskopa na svijetu. Teleskop za nadzor svemira (Space Surveillance Telescope - SST) dosad je bio pod ingerencijom DARPA-e (Agencija za istraživanje naprednih obrambenih projekata) koja je i predvodila program dizajna i konstrukcije futurističke naprave.

Naravno, na prvi mah mnogi će se upitati nije li to vijest koja bi trebala biti vezana uz NASA-u ili druge institucije koje se bave astronomijom ili bilo ka-

Umjesto nekoliko velikih objekata što je praksa dosadašnje tehnologije, SST može u jednom trenutku vidjeti do 10 000 objekata veličine loptice za baseball

kvim oblicima istraživanja svemira. No, kao velika organizacija USAF u svojem sastavu ima i Svetarsko zapovjedništvo (AF Space Command) koje je aktivno još od 1. rujna 1982. godine sa sjedištem u Zrakoplovnoj bazi Peterson u Coloradu. Zapošljava više od 38 000 djelatnika s temeljnom zadaćom razvoja fleksibilnih i priuštivih svemirskih i cyber prostornih sposobnosti američkih združenih snaga, pa i cijele nacije.

ZAŠTITA SATELITA

U slučaju SST-a treba naglasiti da Američko ratno zrakoplovstvo želi imati svemirski prostor oko Zemlje

na dlanu. Razlog je jednostavan: kao prvo, on je bitan dio američke mreže za nadzor svemira (Space Surveillance Network - SSN), kojim upravlja AF Space Command i koji vojno najmoćnijoj zemlji osigurava stratešku prevlast i daleko od planeta. Nadalje, oko globusa je niz američkih vojnih svemirskih teleskopa, radara i barem dva satelita, koji itekako sudjeluju u provedbi niza operacija zračne sile koja je raspoređena u mnogim kutovima svijeta. Udarci i oštećenja mogu biti fatalni za operativnost koja sve više ovisi o pogledu odozgo. Stoga svu tu tehnologiju treba zaštititi od

Domagoj VLAHOVIĆ

VOJNI

SUPERTELESKOP

Bez obzira na vojne aspekte futurističke naprave koju su razvili DARPA i MIT, njezin je razvoj i djelovanje, zasad a nadamo se i zauvijek, prije svega zanimljiva vijest za astronomiju. Tehnologije promatranja svemirskih prostranstava razvijaju se brže no ikad i "pogled prema gore" sve je širi i jasniji...

no ima stotine tisuća objekata koji su preslabo vidljivi da bi se pratili sadašnjim senzorima".

ČETVRTINA NEBESKOG SVODA

Navodeći osnovne karakteristike SST-a, doktorica Millard, koja je voditeljica programa razvoja, kaže da teleskop može u jednom trenutku slijediti te prepoznavati mnoge objekte, pa i one koji se pojavljuju samo kratko vrijeme, poput supernove. Umjesto nekoliko velikih objekata što je praksa dosadašnje tehnologije, SST može u jednom trenutku vidjeti do 10 000 objekata veličine loptice za baseball. U nekoliko sekundi može pretražiti područje veće od SAD-a, a tijekom jedne večeri u nekoliko navrata pretražiti četvrtinu nebeskog svoda. Dizajn koji su, zajedno s DARPA-om, razvili stručnjaci iz Laboratorija Lincoln na bostonском MIT-u (Massachusetts Institute of Technology) podrazumijeva kratku fokalnu (žarišnu) duljinu, široko vidno polje, a leću promjera 3,5 metra s kućištem teleskopa spaja koncept dizajna Mersenne-Schmidt, koji omogućuje kompaktniju konstrukciju nego kod tradicionalnih teleskopa. Ogleđala teleskopa neka su od najglatkih asferičnih oblina ikad izbrušenih, zahvaljujući njima on ima najbržu optičku blendu u svojoj klasi i može skupiti najviše svjetla. Po fizičkim gabaritima, teleskop ima masu od 90 tona s motorima koji isporučuju vrlo snažni zakretni moment, no "pomicanje je vrlo lako i tiho, kreće se poput balerine", kako je slikovito opisao Dennis Overbye iz New York Timesa. I kamera je teleskopa napred-

na, ima zaobljeni CCD senzor koji daje čišće fotografije od digitalnih kamera koje ne mogu snimati sliku s jako zaobljenih ogledala bez odstupanja.

PREMA AUSTRALIJI

Sve navedeno nisu teoretska nagađanja ili prazne priče, jer DARPA isprobava teleskop još od veljače 2011. godine. Instaliran je u raketnom postrojenju White Sands u New Mexiku. Koliko je učinkovit i koliko ta učinkovitost s vremenom i razvojem raste pokazuju i sljedeće brojke: u 2014. imao je 2,2 milijuna primjećivanja asteroida, u 2015. 7,2 milijuna, a u ovoj se godini očekuje 10 milijuna. Dosad je otkrio 3600 novih asteroida.

Zanimljivo je da će, unatoč nedavnom ulasku pod okrilje USAF-a, SST uskoro promijeniti lokaciju *radnog mesta*. Zahvaljujući ugovoru koji su 2013. potpisali američki i australski ministri obrane, naći će dom u sjeverozapadnoj Australiji, u Stanici za pomorsku komunikaciju "Harold E. Holt". Tamošnja pozicija omogućit će još veću učinkovitost teleskopa, kvalitetnije testiranje poboljšane kamere i algoritama. Ostat će i dalje ostati u vlasništvu USAF-a, ali će ga održavati i njime rukovati australski saveznici.

RAZUMIJEVANJE SVEMIRA

Vratimo li se vojnim aspektima SST-a, citrat ćemo general-bojnicu USAF-a Ninu Armagno iz Space Commanda, koja je primopredaju teleskopa prokomentirala kao početak

SST je trenutačno lociran u raketnom postrojenju White Sands u New Mexiku, a očekuje ga selidba u Stanicu za pomorsku komunikaciju "Harold E. Holt" u sjeverozapadnoj Australiji

Foto: DARPA

Po fizičkim gabaritima, teleskop ima masu od 90 tona s motorima koji isporučuju vrlo snažni zakretni moment

NOVE TEHNOLOGIJE

potpuno nove vojne sposobnosti. "S vojne točke gledišta, svaki od letećih objekata u svemiru može biti rizik za naše satelite. Svet i prijetnje su se promjenili, više nemamo luksuz misliti da ćemo vršiti operacije u okružju koje podrazumijeva samo kopno, more ili zračni prostor. Sad moramo biti svjesni da se možemo suočiti i sa sukobom koji bi se mogao proširiti i na svemir," rekla je Armagno, dodajući da SAD mora biti sposoban suštaviti se bilo kojem agresivnom djelovanju prema njihovim svemirskim instalacijama. "SST će SAD-u i saveznicima pružiti sposobnost da bolje razumiju svemirsko područje u svrhu primjećivanja ili predviđanja akcija djelovanja drugih," zaključila je generalica.

Bez obzira na vojne aspekte SST-a, njegov je razvoj i djelovanje, zasad a nadamo se i uauvijek, prije svega zanimljiva vijest za astronomiju. Teh-

**Emisijska maglica
Orao fotografirana
zahvaljujući pogledu
SST-a**

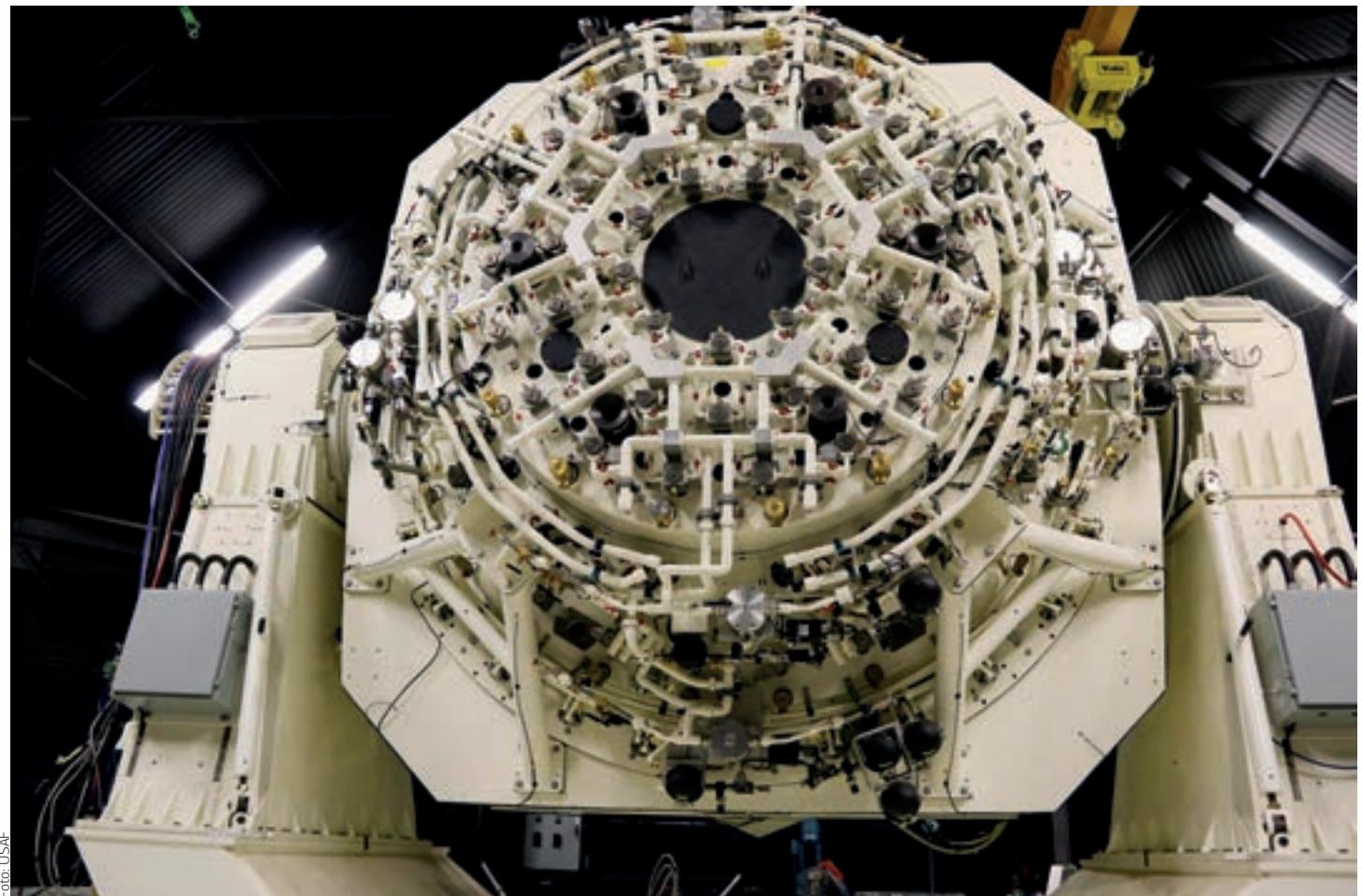
**Jedan od kutova s
operatorske strane
koji najbolje dočarava
svu tehnološku slože-
nost najnaprednijeg
zemaljskog teleskopa
ikad konstruiranog**

Foto: DARPA

nologije promatranja svemirskih prostranstava razvijaju se brže no ikad i "pogled prema gore" sve je širi i jasniji. Znanstveno-tehnološka dostignuća

vezana uz vojni superteleskop bit će pokretač i drugim projektima, a mnogi od njih će biti daleko od bilo kakve vojne namjene... ■

Ivan GALOVIĆ

KOPNENA VOJSKA

(II. dio)

TEŠKI SNAJPERI

NAKON ŠTO SMO PREDSTAVILI AMERIČKE SNAJPERSKE PUŠKE, U DRUGOM DIJELU ČLANKA FOKUS JE NA PROIZVOĐAČIMA IZ OSTATKA SVIJETA. IAKO NITI JEDNA ZEMLJA NEMA TAKO ŠIROKU PONUDU KAO SAD, POSTOJE NEKA VRLO UPEČATLJIVA ORUŽJA, A OVO JE IZBOR NAJZANIMLJIVIJIH

Češke snajpere Falcon proizvodi tvrtka ZVI u dvjema inačicama: OP 96 u NATO-ovu standardnom kalibru .50BMG i OP 99 u ruskom standardnom kalibru 12,7 x 108 mm. Uku-pna duljina iznosi 1380 mm s cijevi duljine 927 mm, a masa 13,4 kg. Kod inačice OP 99 ukupna duljina iznosi 1260 mm s cijevi duljine 839 mm, a masa 12,9 kg.

Falcon je izrađen u *bull-pup* konfiguraciji sa zatvaračem tipa Mauser. Riječ je o repetirki s ugrađenim spremnikom od dva metka koji se može skinuti pa se dobije jedno-metna inačica. Puška ima montažu (držače) za različite optičke ciljnice, kao i *back-up* mehaničke ciljnice. Standardno je opremljena dnevnim cilnjikom ZD 10 x 50, a dodatno i pasivnim noćnim cilnjikom ZN sa šesterostrukim povećanjem. Za smanjivanje trzaja služi plinska kočnica koja ima učinkovitost od 75 % te amortizer u kundaku. Sa-stoje se od dviju odvojivih cijelina, kućišta i cijevi s nožicama, pove-zanih bajonet tipom, koji jamči

brzo rastavljanje i sastavljanje bez uporabe alata.

ZABRANJENO STRELJIVO

Austrijski je Steyr Mannlicher prvi put predstavio snajper HS .50 u veljači 2004. u Las Vegasu. Primarna je namjena djelovanje protiv drugih snajperista pa se traži apsolutna preciznost s jednometnom koncepcijom. Zatvarač je okretno-čepni s dvama velikim ispustima. Snajper koristi streljivo kalibra 12,7 x 99 (.50 BMG). Najnovija je inačica M1, koja se uz osnovni izrađuje i u kalibru 11,6 x 90 (.460 Steyr). Streljivo 11,6 x 90, poznato i pod nazivom HS. 460, razvijeno je u prvom redu za tržišta na kojima je kalibr 12,7 x 99 zabranjen, primjerice u Australiji i Kaliforniji.

Model HS .50 M1 snajper je za novo doba u kojem se traži pogađanje ciljeva na velikim udaljenostima. Cijev je slobodno plivajuća, hladno kovana, s kalibrom .50 BMG, i pruža konstantnu točnost na dometu do 1500 metara. Standardna duljina cijevi na objemu inačicama iznosi 838 mm,

Švicarska modularna puška SAN 511 koja se nudi s više različitih duljina cijevi

ANTHIS

Francuska tvrtka Stopson, specijalizirana za proizvodnju prigušivača, projektirala je pušku Anthis koja koristi metak 12,7 mm sa skraćenom čahurom (12,7 x 57 mm). Ideja je bila da se dobije relativno lako i kompaktno oružje koje se može lako prigušiti i usto zadržati veliku kinetičku energiju. Snajper vizualno podseća na finski Sako TRG.

a M1 ima i opciju s kraćom cijevi od 610 mm. HS .50 M1 također je repetirka, ali sa spremnikom od pet metaka koji se, neobično, postavlja vodoravno s lijeve strane.

Kućište uključuje pištoljski rukohvat i nožice, a na donjoj strani kundaka nalazi se monopod koji se može podešavati viškom. Cijev ima učinkovitu plinsku kočnicu s trima komorama, a oslonac za rame potpuno je podesiv, uključujući i obrazinu, tako da je trzaj iznimno malen.

BRITANSKA EVOLUCIJA

Teški snajper AX50 evolucija je iz obitelji vrlo uspješnog i borbeno do-kazanog snajpera AW (Arctic Warfare) britanske tvrtke Accuracy International. Evolucija podrazumijeva zamjenu pojedinih komponenti radi dobivanja nove kvalitete što može biti sigurniji put jer je najveći broj dijelova već potvrđen u praksi. Riječ je o repetirki s odvojivim spremnikom kapaciteta pet metaka. Svim je AW i AX snajperima zajednički sustav aluminijskih kućišta

KOPNENA VOJSKA

Foto: ZVI

kojim se osigurava neosjetljivost na temperaturu i vlažnost zraka.

Na inačici AX50 sklopivi kundak od polimera pričvršćen je izravno na kućište. Obloga oko cijevi na sebi ima više utora na koje se mogu pričvrstiti dodatne šime, remnik i nožice, a prema potrebi može se ukloniti. Sastavni dio čini MIL-STD-1913 šina na koju je moguće instalirati velik broj univerzalnih optičkih ciljnika.

Cijev je slobodno plivajuća, duga 692 mm. Na njoj se nalazi plinska kočnica s trima komorama koja smanjuje trzaj, odbijesak i erupciju prašine. Masa prazne puške bez optike iznosi 12,5 kg. Duljina puške je 1370 mm, a sa sklopljenim kundakom 1115 mm. Okidač ima dva stupnja i sila okidanja može se namjestiti na 1,5 do 2 kg.

ISPOD KUTNE MINUTE

S Otoka dolazi i RPA Rangemaster, repetirka u kalibru 12,7 x 99 mm, prvi put predstavljena 2006. go-

Češki Falcon izrađuje se u bull-pup konfiguraciji sa zatvaračem tipa Mauser, a dostupan je u ruskom i NATO-ovu kalibru

Britanski AX50, izšao iz obitelji britanskih snajpera AW (Arctic Warfare), izgleda impresivno i na njega se mogu montirati različiti dodaci

dine. Ukupna duljina puške iznosi 1520 mm, a sklopljene 1230 mm. Cijev je duga 820 mm, a masa s optikom iznosi velikih 16,9 kg. Na vanjskoj strani cijevi nalaze se uzdužni žljebovi kako bi se smanjilo pregrijavanje, a na vrhu je navoj za prihvrat plinske kočnice ili prigušivača. Okidač je dvostupanjski, potpuno podesiv, a tik iznad njega smještena je ambidekstralna kočnica. Puška se puni iz odvojivog kutijastog spremnika kapaciteta pet metaka. Kundak je kompozitni, od aluminija i polimera, sklopiv i podesiv. Neobična je značajka kundaka dizajn kanala zatvarača koji služi i kao obrazina, a u izvanrednoj situaciji može se pucati sa sklopljenim kundakom. Puška nema mehaničke ciljnice, a opremljena je standardnim Picatinny šinama. Preciznost je ispod kutne minute (< 1 MOA). Nožice su sklopive i podesive kao i monopod ugrađen u donji dio kundaka.

ŠEST GEPARDA

Mađarska je jedna od zemalja pionira uporabe pušaka velikog kalibra i tvorac je malo korištenih, ali povi-

jesno važnih teških snajpera serije Gepard. Postoji šest osnovnih modela (M1-M6). Svi su modeli osim M3 (14,5 mm) u kalibru 12,7 x 108 mm koji je koristila sovjetska teška strojnica DŠK, a mogu biti konvertirani i u 12,7 x 99 mm. Zamjenom cijevi, zatvarača i spremnika moguće je brzo promijeniti kalibr. M1 odlikovao se dugom cijevi i mršavom gradom. Bila je to jednometračna repetirka za specijalne policijske postrojbe, ali i mađarska vojska odlučila je bila uvesti je u uporabu. Utvrđeno je, međutim, da je glomazna i strijelac ju je trebao ostavlјati kako se ne bi izlagao nakon što bi ga protivnik otario. Namijenjena je gađanju ciljeva na udaljenostima do 2000 m. Proizvođač tvrdi da zrno može na 600 metara probiti oklop debljine 20 mm ili zid od opeke debljine 30 do 40 cm. Masa puške iznosi 19 kg, ukupna duljina je 1570 mm, a duljina cijevi 1100 mm. Brzina gađanja iznosi oko šest metaka u minuti. Puška je opremljena optičkim cilnjikom s dvanaesterostrukim povećanjem i vidnim poljem od četiri stupnja.

DSR PRECISION DSR 50

Model DSR Precision DSR 50, proizveden u Njemačkoj, teška je snajperska puška u bull-pup konfiguraciji i kalibru 12,7 x 99 mm. Razvijena je iz manje DSR 1, s tim da je dobila specijalna tehnička rješenja za smanjenje trzaja. Ugrađen je hidraulični ublaživač trzaja, kao i plinska kočnica/kompenzator, koji ujedno smanjuje i bljesak, a djelomično i akustični odraz puške.

Okretno-čepni zatvarač i slobodno plivajuća cijev rješenja su koja osiguravaju najvišu moguću razinu preciznosti. Sklopive nožice montirane su iznad cijevi. Na kundaku su podesivi oslonci za rame, obrazina i monopod. Puni se iz spremnika kapaciteta tri metka, a posebnost je mogućnost prihvatanja još jednog spremnika, ispred pištoljskog rukohvata i zaštitnog branika okidača radi brže zamjene u borbenim uvjetima. Cijev je zaštićena ventilarajućom aluminijском oblogom. Okidač ima dva stupnja i podesiv je.

Foto: DSR

Austrijski specijalni policajac sa Steyrovim snajperom HS .50 M1

Foto: Accuracy International

Model M2 za razliku od M1 poluautomatski je snajper opremljen spremnicima s pet ili deset metaka koji se smještaju u lagano nakrivljen otvor kraj lijeve strane pištoljskog rukohvata. Noviji model M2A1, razvijen za specijalne postrojbe, ima kraću cijev (830 mm) od M2 koji ima 1100 mm.

JAČI I POUZDANJI

Modeli M4 i M5 jesu poboljšani M2, ali izrađeni od jačih materijala i pouzdaniji. M5 je *bull-pup* repetirka mase 13 kilograma, dok je M4 poluautomatski anti-material snajper. M6 također je *bull-pup*, s poluautomatskim načelom rada s dugim trzajem zatvarača čime se smanjuje impuls trzaja. Za dodatno smanjenje cijev se može povući u stražnji položaj. Otpuštanjem cijevi iz stražnjeg u prednji položaj puška je odmah spremna za djelovanje. Kretanjem cijevi iz transportnog u borbeni položaj istodobno se ubacuje metak u cijev. Zatvarač je rotacijski, a kućište je zbog uštede u masi izrađeno od aluminijske slitine. Polimerski spre-

mnik ima kapacitet od pet metaka i kroz pištoljski rukohvat umeće se u kućište. Cilja se s pomoću optičkog ciljnika koji se postavlja na standardnu Picatinny šinu, a postoje i dodatne šine koje se mogu ugraditi. Snajper je namijenjen više za gađanje oklopnih vozila nego za gađanje ljudstva: projektil B32 AP-T može probiti više od 25 mm homogenog čelika na udaljenost od 600 m. Ukupna duljina iznosi 1126 mm (u položaju za transport 928 mm), cijev je duljine 910 mm, a masa iznosi 11,5 kg (s praznim spremnikom). Oslonac za rame i sklopive nožice mogu se podešavati.

12 TISUĆA METAKA

Francuski su se proizvođači također okušali u proizvodnji snajpera velikog kalibra. Tvrta PGM Precision konstruirala je Hécate 2, repetirku u kalibru 12,7 x 99 mm, namijenjenu u prvom redu vojsci. Na teškoj, slobodno plivajućoj cijevi nalazi se plinska kočnica koja smanjuje trzaj do 50 %. Kapacitet odvojivog spremnika iznosi sedam metaka,

RPA Rangemaster .50, još jedan poznati britanski proizvod.
Deklarirana preciznost manja je od kutne minute

Foto: hrvvedelem.hu

Madarski snajperisti s jednom od inačica domaćih teških snajperskih pušaka Gepard

a ukupna masa prazne puške oko 15,3 kg. Učinkovita udaljenost gađanja iznosi oko 1800 m. Ukupna duljina iznosi 1400 mm, a duljina cijevi 700 mm. Rasklapanje je jednostavno. Kućište je izrađeno od slitina koje se koriste u zrakoplovnoj industriji. Okidač ima dva stupnja, a silu okidanja može podesiti strijelac. Kundak, obrazina i monopod potpuno su podesivi, kao i nožice. Picatinny šine raznih dimenzija mogu se postaviti na gornji dio kućišta. Puška je opremljena Scromeovim optičkim cilnjikom LTE J10 F1 s deseterostrukim povećanjem. Pouzdana je, a životni vijek cijevi iznosi 12 000 metaka. Odlično je ergonomski oblikovana, kraća, te ima slabiji trzaj od konkurenata. Služi protiv neoklopljenih i lako oklopljenih ciljeva te neeksploiranih ubojnih sredstava.

KINESKI DVOJAC

Teški snajperi proizvode se i na Dalekom istoku: AMR-2 je *anti-material* puška u kalibru 12,7 x 108 mm koju je razvila China South Industries Group. Riječ je o repetirki s odvojivim spremnikom kapaciteta pet metaka. Slobodno plivajuća cijev duga je 850 mm i opremljena masivnom plinskom kočnicom s dvjema komorama. Kundak je sklopiv u lijevu stranu i na njemu je podesiva obrazina i monopod koji se može skinuti. Sklopive nožice podesive su i montirane iznad cijevi. Zadržani su mehanički ciljnici, uz

IZNENAĐENJE IZ POLJSKE

Poljska puška Wilk/Tor koju proizvodi Zakłady Mechaniczne Tarnów (ZM

Tarnów) pomalo je iznenađenje, ali zanimljiv spoj toleriranja nešto veće mase i dimenzija u svrhu postizanja optimalnih balističkih značajki. Karakterizira je *bull-pup* konfiguracija s okretno-čepnim zatvaračem i punjenje spremnikom sa sedam metaka. Nožice su podesive, integralne i sklopive. Za dodatnu stabilnost pri gađanju služi i stražnji monopod. U odnosu na konkurente, masa je nešto veća, kao i duljina cijevi, a samim tim i balistika projektila. Puška je razvijena između 2000. i 2004. i trenutačno je u uporabi poljske vojske.

KOPNENA VOJSKA

Foto: Armée de Terre

standardni optički koji se montira preko Picatinny šine. Ukupna duljina puške iznosi 1450 mm, a masa s optičkim cilnjnikom i nožicama 11 kg. QBU-10 u kalibru je 12,7 x 108 mm, odnedavno u uporabi kineske vojske i specijalnih mornaričkih postrojbi. Nije dizajnirana za postizanje zapadnih standarda preciznosti, koji nerijetko idu i ispod 1 MOA, nego ostvaruje 2-3 MOA, pa se koristi na udaljenostima do 1000 m. Poluautomatska je, radi na načelu posudbe plinova, s klipom kratkog hoda i rotacijskim zatvaračem. Masa iznosi 13,3 kg, a projektirana je tako da se može brzo i jednostavno rastaviti i transportirati u vojničkoj naprtnjači.

Hécate 2
najpoznatiji je
francuski teški
snajper. Ergonomski
je izvrsno dizajniran,
kratak i ima manji
trzaj od uobičajenog

Foto: Armée de Terre

Posebna je pažnja posvećena smanjenju trzaja, pa se na kundaku nalazi debeli gumirani oslonac za rame, na cijevi velika plinska kočnica te, za tu klasu oružja neobična, trzajuća cijev (780 mm), koja djelomično smanjuje preciznost. Puni se odvojivim spremnicima od pet metaka. Osim sklopivih nožica, tu je i monopod ispod oslonca za rame. Cilja se s pomoći mehaničkog, ali i optičkog ciljnika s osmerostrukim povećanjem. Ima integralni laserski daljinomjer i balističko računalo. Ukupna duljina puške iznosi 1380 mm.

PARALELNI RUSKI RAZVOJ

Početkom devedesetih godina ruski je KBP (Konstruktorski Biro Priborostrojenija) iz Tule razvio snajpersku pušku V-94 u kalibru 12,7 x 108 mm koja je doživjela znatna poboljšanja i preinake u dizajnu te ušla u operativnu uporabu pod imenom OSV-96. Poluautomatska je i radi na načelu posudbe barutnih plinova, mase 12,9 kg bez ciljnika i streljiva, duga velikih 1746 mm, od čega je samo slobodno plivajuća cijev duga 1000 mm. Sklopivi kundak smanjuje duljinu na prihvatljivih 1154 mm. Na cijevi se nalazi kombinacija plinske kočnice i skrivača plamena. Sklopive nožice montirane su na posebnoj konzoli i pričvršćene ispod cijevi. Polimerski kundak opremljen je gumenim povratnim jastukom. Puni se iz spremnika od pet metaka. Opremljena je optičkim cilnjnikom PKS-07, a mehanički ciljnici služe kao pričuva. Učinkoviti domet iznosi 1000 m, a krajnji 1800 m. Gotovo paralelno u ruskoj je tvornici Degtjarjov tekao razvoj puške KSVK (Kovrovskaja Snajperskaja Vintovka Krupnokalibernaja) u istom kalibrusu. Temelji se na eksperimentalnoj puški SVN-98. Koncipirana je u

Foto: Delta

GRUZIJSKI SNAJPER

Gruzijski državni Znanstveni tehnički centar razvio je teške snajperske puške Delta u neko-

liko inačica. Pušku u bull-pup konfiguraciji proizveo je JSC Tbilaviamsheni i nalazi se u operativnoj uporabi od 2014. godine. U kalibru je 12,7 x 108 mm koji je još uvijek prisutan u državnim arsenalima. Poluautomatska je, radi na načelu trzaja, učinkovitog dometa od 1800 do 2000 m i sa spremnikom kapaciteta šest metaka. Ukupna duljina iznosi 1520 mm, s cijevi od 1100 mm, a masa 14 kg. Poslije je izrađena nova inačica repetirke, s okretno-čepnim zatvaračem, u snažnijem kalibru 14,5 x 114 mm preuzetom sa starih sovjetskih protutenkovskih pušaka PTRS i PTRD, odnosno teške strojnice serije KPV. Učinkoviti domet smanjen je na 1200 m, a kapacitet spremnika na pet metaka.

AMR-2, anti-material puška u kalibru 12,7 x108 mm koju je razvila China South Industries Group

Foto: Sina

Dva ruska proizvoda: OSV-96 (lijevo) i vrlo zanimljiv VSSK Vihlop (desno)

bull-pup izvedbi, ukupne duljine oko 1420 mm, uz duljinu cijevi 1000 mm, a masa je 12 kg bez optičkog ciljnika. Na cijevi se nalazi kombinacija plinske kočnice i prigušivača zvuka. Puni se spremnikom kapaciteta pet metaka kao i OSV-96, ali nije poluautomatska nego repetirka. Opremljena je standardnom ruskom šinom za montažu optike (žlijebnom). Učinkoviti domet je 1500 m, a krajnji 2000 m.

NIŽA BALISTIČKA SVOJSTVA

Vrlo je zanimljiva ruska velikokalibarska puška VSSK (Vintovka Snajperskaja Specjalnaja Krupnokaliber-naja) Vihlop. Konstruirao ju je KBP iz Tule 2002. godine za opremanje specijalnih postrojbi u situacijama kad je potrebna veća učinkovitost i probojnost nego što imaju prigušene puške u kalibru 9 mm VSS, odnosno VSK-94. Na Vihlolu je pristup nešto neuobičajeniji. Riječ je o prigušenoj puški, koja ispaljuje posebno streljivo razvijeno za nju u kalibru 12,7 x 97 mm, ali s kratkom čahurom (54 mm) i podzvučnom brzinom zrna (290 m/s). Metak je standardno punjen zrnom mase 59 grama u cijelosti izrađenim od bronze, a postoji i probojna inačica sa zrnom mase 76 grama. Buka se smanjuje integralnim prigušivačem. Osim toga, niža balistička svojstva streljiva čine Vihlop idealnim za domete do 600 m, odnosno za urbane borbe: preciznost na 100 m iznosi 1 MOA. Konfiguracija je *bull-pup*, nožice su sklopive integralne, a kundak ima podesivu obrazinu i gumeni oslonac. Masa puške je 6,5 kg s prigušivačem

i optičkim cilnjikom, ali bez streljiva, a bez svega toga samo pet kilograma. Ciljnici su mehanički i optički. Puška je repetirka s ravnim povlačenjem i kapacitetom spremnika pet metaka.

NEVJEROJATAN DOMET

Glasoviti švicarski proizvođač SIG Sauer u ponudi ima dvije teške snajperske puške. Prva je modularna puška SAN 511 koja se nudi s više različitih duljina cijevi. Nastala je kupnjom prava na pušku AMSD Nemesis OM-50 na kojoj su izvršene modifikacije radi poboljšanja tehničkih značajki. Druga, SIG-50, nije modularna i nastala je u suradnji s američkim McMillanom.

SIG SAN 511 repetirka je s okretno-čepnim zatvaračem i spremnikom kapaciteta pet metaka. Kućište je izrađeno od aluminijске slitine namijenjene za avioindustriju. Nudi se sa sljedećim duljinama cijevi: 445 mm, 559 mm, 698 mm, 815 mm i 915 mm.

Ukupna duljina SAN 511 s najkraćom cijevi iznosi 1185 mm s rasklopljenim osloncem za rame, odnosno samo 850 mm sa sklopjenim. S druge strane, kad ima cijev od 915 mm među najduljima je u svom kalibru pa učinkoviti domet iznosi nevjerojatnih 2000 m. Što je još važnije, SAN 511 ima slobodno plivajuću cijev koja nudi veću preciznost. Ukupna duljina najdulje inačice iznosi 1650 mm, odnosno 1575 mm sa sklopjenim osloncem za rame, dok je masa 14,6 kg odnosno 15,2 kg (inačice 511-1 i 511-2). Masa SAN 511 s najkraćom cijevi iznosi samo 11,8 kg do 12,2 kg, što

je na razini strojnica opće namjene. Dodatni uređaji na SAN 511 ulaze u sam svjetski vrh.

POBOLJŠANI MCMILLAN

SIG50 prepakiran je i poboljšan McMillan TAC-50 (vidi prvi dio teksta, HV br. 514). Radi na načelu okretno-čepnog zatvarača velike izdržljivosti. Po vanjskim dimenzijama SIG50 gotovo je jednak modelu TAC-50: ukupna duljina iznosi 1448 mm, a duljina cijevi 737 mm. Ta se duljina cijevi pokazala kao solidan kompromis koji osigurava relativno velik učinkoviti domet i visoku preciznost, uz ne pretjerano povećanje dimenzija puške. Cijev je slobodno plivajuća, s vanjskim uzdužnim žlebovima, čija je uloga smanjenje mase i povećanje vanjske površine radi učinkovitijeg hlađenja. Cijev je izrađena vrlo precizno, hladno kovana i tvrdno kromirana.

Izrađena je od nehrđajućeg čelika, čime je osigurana otpornost na slanu vodu. To je vrlo značajno za amfibijske operacije, koje izvode, primjerice, američki SEAL timovi, jedni od korisnika TAC-50. Na ustima cijevi nalazi se plinska kočnica s trima komorama koja uspješno smanjuje trzaj moćnog kalibra 12,7 mm Browning.

SIG50 djeluje suvremenije od TAC-50. Masa je smanjena na izvanrednih 10,7 kg, dakle, za više od kilograma. Ugrubo, masa SIG50 sa spremnikom na razini je TAC-50 bez spremnika. Drugi je ergonomski važan čimbenik sklopivi oslonac za rame. Dok kod TAC-50 nije bilo podesivog oslonca za obraz, SIG50 ga ima. Na pušku se mogu postaviti šine različitih dimenzija. Nožice su potpuno podesive, kao i hod i sila okidanja, vrlo značajne karakteristike snajperske puške.

VEĆI KALIBRI

Metak 14,5 mm (14,5 x 114 mm) prvotno je razvijen za protutenkovsku pušku Tokarev PTRS koju je Crvena armija koristila tijekom Drugog svjetskog rata. To je streljivo poslije korišteno i za teške strojnice KPV. Koristi projektil

QBU-10 u kalibru 12,7 x 108 mm odnadvavno je u uporabi kineske vojske i specijalnih mornaričkih postrojbi

Foto: news.cn

PUŠKA OD 30 KG

Vidhwansak je indijska puška, karakteristična po tome da se može preinaciti za potrebe različitog streljiva, počevši od 12,7 x 108 mm, preko 14,5 x 114 mm, sve do 20 x 82 mm. Po mnogim značajkama odgovara južnoafričkoj puški NT-20. Vidhwansak na sanskrtu znači razarač, što dobro opisuje njezin karakter. Prvo što upada u oči velika je masa koja dosije i 30 kg, a koja je ograničila uporabu na pograničnu službu sigurnosti. Puška je repetirka, s mogućnosti zamjene kalibra u poljskim uvjetima za samo šezdesetak sekundi, zamjenom cijevi, zatvarača, spremnika i optike. Cijev i zatvarač mogu se slobodno trzati unutar kućišta, čime se osigurava znatno smanjenje trzaja. Puška se radi transporta može rastaviti na dva dijela, svaki mase od 12 do 15 kg.

Foto: Wikipedia

 KOPNENA VOJSKA

od 64 g i početne brzine 986 m/s. Ima odlična balistička svojstva: domet, korisna masa i proborna snaga puno su veći nego kod streljiva .50 BMG ili ruskog 12,7 mm. Prva zapadna snajperska puška za taj metak bila je SASR (*Special Application Sniper Rifle*), proizvod američke tvrtke Daisy. Poznate puške u toj skupini jesu i mađarski Gepard M3, austrijski Steyr AMR 5075, austrijski IWS 2000.

Osim sovjetskog 14,5 mm, najveći kalibar koji je trenutačno u uporabi za teške snajpere je 20 mm. Te se snajperice još naziva ručnim topovima. Dobro nam je poznat hrvatski RT-20, ali ima i drugih zanimljivih rođaka, primjerice južnoafrički NTW-20 i SR-20.

NEDOSTACI I BUDUĆNOST

Teški snajperi kalibra 12,7 mm imaju tri glavna nedostatka: masu, smanjujuću energiju trzaja i upadljivost pucnja. Kad

U slučaju repetirki (*bolt action*) najteže je riješiti problem smanjenja trzaja, iako to nije slučaj s poluautomatskim modelima

je riječ o prvom nedostatku, specijalizirane tvrtke učinile su znatna poboljšanja, ponajprije zahvaljujući uporabi lakih slitina i izdržljivih kompozitnih materijala.

U slučaju repetirki (*bolt action*) najteže je riješiti problem smanjenja trzaja, iako to nije slučaj s poluautomatskim modelima. Danas postoje kundaci od sintetičkih materijala (*Sorbothane*) izrađeni tako da što više ublaže energiju trzaja (nek s hidrauličnim amortizerom, neki s odlično koncipiranom kočnicom na ustima cijevi). U stanju su smanjiti u pojedinim slučajevima energiju trzaja za više od 70 %, ali te sofisticirane kočnice stvaraju velik bočni plamen jer u trenutku pucnja dižu oblak prašine koji može otkriti poziciju strijelca. Opće je poznato kako snajperisti, da bi pokušali izbjegći taj problem, često stavljaju mokru krpu ispod cijevi.

Streljivo je također problem jer je metak 12,7 mm prvotno proizveden za teške strojnice, a ne za teške snajpere.

Realno gledajući, dok netko ne uspije proizvesti revolucionarnu kočnicu na ustima cijevi, s inovativnim mehanizmom koji će omogućiti uporabu jačeg streljiva, čini se da će kalibr 14,5 mm biti najveći za teške snajpere, ali ni on ne izaziva velik interes u vojnim krugovima.

U zadnjem vrijeme put razvoja teških snajpера ne ide u smjeru povećanja kalibra, nego prema uvođenju novih tehnologija za razvoj streljiva. Taj bi put mogao povećati interes vojski za tu vrstu oružja.

Kakva je budućnost teških snajperskih pušaka i ručnih topova pokazat će vrijeme, ali sigurno je da ih čeka sve širi raspon zadaća, pa time i sve opsežnije modifikacije i modernizacije. ■

— ▾ —
**Južnoafrički ručni top
NTW-20**

Maja PTIĆ GRŽELJ

RATNA MORNARICA

Ilustracija: BAE Systems

TYPE 31 FREGATE OPĆE NAMJENE

RATNA MORNARICA UJEDINJENOG KRALJEVSTVA NEĆE NA SVOJE POPISE UVRSTITI OTPRIJE PREDVIĐENI BROJ NOVIH GLOBALNIH BORBENIH BRODOVA (GCS). MEĐUTIM, CILJANI BROJ FREGATA NAMJERAVA POPUNITI NA DRUGI NAČIN...

Britanska Vlada intenzivno radi na Nacionalnoj strategiji brodogradnje. Taj će dokument, čije se usvajanje očekuje sredinom 2017., ciljano predstavljati radikalnu, temeljnu ponovnu procjenu razvoja i usmjeravanja brodograđevnih poduzeća u Velikoj Britaniji, s namjerom postavljanja britanske ratne brodogradnje na održive dugoročne temelje. Upravo je prvi korak k tome neovisno izvješće Sir Johna Parkera, predsjednika Kraljevske inženjerske akademije i neospornog stručnjaka britanskog brodograđevnog sektora, koje je

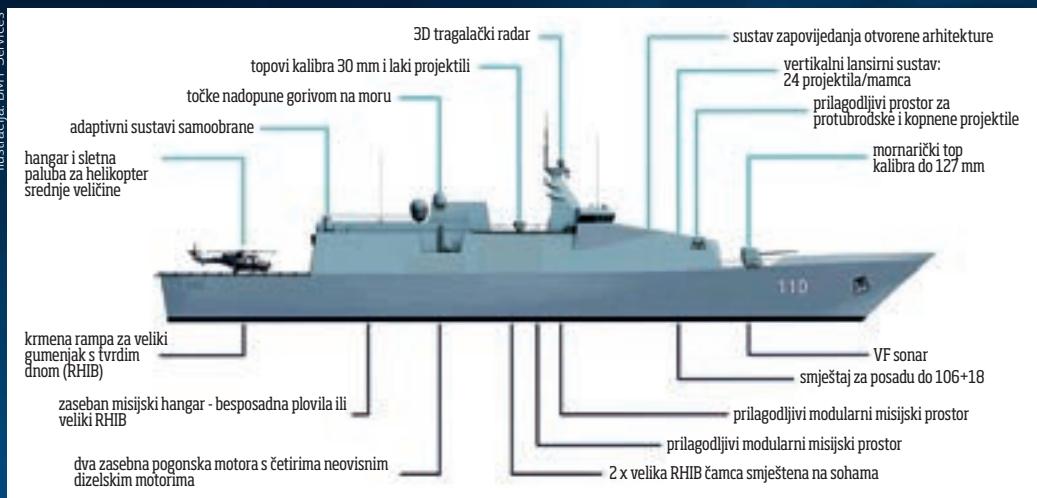
29. studenog Vlada dobila na analizu i raspravu. Strategija je dio opće industrijske strategije fokusirane na povećanje gospodarskog rasta u cijeloj zemlji i ulaganje u kvalificiranu radnu snagu. Za vojne analitičare zanimljivo je da će strategija obuhvatiti i vojnu brodogradnju. U Parkerovu dokumentu prilično su zastupljena dva projekta izgradnje fregata, već dobro poznate klase Type 26 (Global Combat Ship), ali i Type 31, koja je glavna tema ovog teksta. Dokument koji je prije pojave Parkerova izvješća najviše privlačio pa-

BAE Systemsov koncept fregate imena Cutlass produženi je i poboljšani proizvod projekta korveta klase Al Khareef dostavljenih omanskoj Kraljevskoj mornarici

žnu svih koje interesira britanska ratna mornarica. Strateški je pregled obrane i sigurnosti 2015. (*Strategic Defence and Security Review – SDSR 2015*). On je, nakon objave u studenom prošle godine, pokazao promijenjene planove za budućnost površinske flote britanske Kraljevske ratne mornarice (*Royal Navy*). I dalje će postojati flota od 19 razarača i fregata, koju trenutačno čini 13 fregata Type 23 (u operativnu su uporabu ulazile od 1991. do 2002.) i šest vrlo modernih razarača Type 45 (2009.-2013.). Međutim, nekadaš-

RATNA MORNARICA

Ilustracija: BMT Services

nji plan da će svih 13 Type 23 biti zamjenjeno fregatama nove klase Type 26 (Global Combat Ship- GCS) je napušten. GCS će imati samo osam plovila. Taj je broj uskladen s osam fregata Type 23 koje imaju Sonar 2087 namijenjen traganju za najmodernijim podmornicama. Ipak, ponuđeno je rješenje: manjak od pet fregata nadoknadit će se razvojem nove klase manjih i jeftinijih fregata. Uz to što bi klasa trebala brojiti barem pet plovila za Royal Navy, ona bi morala imati i velik izvozni potencijal.

TYPE 26 U PROBLEIMA

Prošlo je više od godinu dana od objave SDSR-a, u kojem je novi brod opisan kao fregata opće namjene (General Purpose Frigate - GPFF). Ključne zahtjeve korisnika tek treba definirati, još uvijek predstoji mnoštvo aktivnosti do donošenja cjelokupne strategije nabave GPFF-a. Ipak, niz informacija koje dolaze od službenih osoba, analitičara i novinara posljednjih mjeseci daje sve potpunu sliku. Defense News je u veljači 2016. objavio da će naziv nove klase biti Type 31, što je kasnije i službeno potvrđeno. S druge strane, privatne i javne institucije iz Ujedinjenog Kraljevstva povezane s pomorstvom i brodogradnjom počele su tražiti svoje mjesto u razvoju, oblikovanju i projektiranju, dizajnu, gradnji, integraciji i potpori novoj klasi. Jasno je da će proračunska sredstva za Type 31 biti znatno ograničena, cijena gradnje

Venator-110 temelj je BMT-ova *of the shelf* rješenja nastalog sukladno smjernicama programa GPFF

jednog broda trebala bi biti između 275 i 350 milijuna funti (otprilike 320 – 410 milijuna eura). Iako ni cijena GCS-a još nije definirana, za usporedbu možemo reći da se govori čak i o iznosu od jedne milijarde funti (1,17 milijardi eura) po brodu. Ona će vjerojatno ipak biti zamjetno manja, no ipak nekoliko desetaka posto veća od cijene za Type 31. Izvor blizak magazinu Jane's ovog je ljeta izjavio da ljudi zaduženi za državne financije preferiraju klasifikaciju nove klase kao lake fregate, kako bi uskladili veličinu i jedinični trošak plovila. Ipak, projekt GPFF mogao bi se provesti brže no što je uobičajeno, jer su datum izlaska iz operativne uporabe najstarijih fregata Type 23 fiksni. Počevši s 2023. godinom, svake godine izlazit će po jedna i zasad ne postoje naznake da će im se radni vijek prodluživati. Do te situacije dovelo je usporavanje programa GCS: ulazak u operativnu

uporabu prvog broda ne očekuje se prije 2025. godine, a ostali će stizati svakih 18 mjeseci. Posljednje najave govore da će rezanje limova za prvi GCS početi u ljeto 2017.

MANJI TEMPO

Dakle, na samom kraju 2016. godine, Type 31 još je uvijek u fazi izrade koncepta. Stručnjaci se bave definiranjem sposobnosti koje uvjetuju buduće uloge i zadaće, radno okruženje broda i moguće prijetnje s kojima će se suočiti. Naravno, sve će biti potrebno uskladiti s projektom GCS, koji Type 31 zapravo nadopunjuje. Razmatranja su u fazi kad se ne može jasno govoriti o strategiji u okviru koje će se koristiti novi brodovi, a nepoznati su i rokovi nabave. Još uvijek nisu objavljene formalne smjernice o tome gdje će se na krivulji cijena/sposobnosti nalaziti Type 31. Potencijalna rješenja protežu se od odobalnog ophodnog broda

Al Shamikh, prva omanska fregata iz klase Al Khareef

Illustracija BMT Services

Queen Elizabeth. Type 31 obavlja bi zadaće «manje visokog tempa» koje bi se, među ostalim, odnosile na pomorsku sigurnost, prototerroristička i protupiratska djelovanja, pomorsku pratinju i zaštitu (npr. plovibom u konvoju) i potporu paljbiom s mora.

sve do lake inačice GCS-a Type 26, a između njih stoji niz mogućnosti. Neke je smjernice u travnju ove godine u Parlamentu opisao sad već bivši britanski ministar za obrambenu nabavu Phillip Dunne. One

najintenzivnije zadaće izvršavat će razarači Type 45 i fregate Type 26 koje naziva "jedinstvenim i tehnološki naprednim", a odnose se na strateško odvraćanje na moru i podršku te zaštitu nosača zrakoplova klase

HMS "Argyll", jedna od pet fregata Type 23 klase Duke. Planirano je napuštanje aktivne uporabe u britanskom RM-u 2023., a nisu najavljeni daljnja produženja operativnog ciklusa fregata Type 23

ratni brod, sposoban čuvati i braniti te širiti utjecaj u svijetu, a bit će oblikovan temeljem naučenih lekcija iz šire industrije i po novim tehnologijama kako bi mogao djelovati i u drugim, a ne samo u manje intenzivnim operacijama". U još jednoj izjavi Jones je naglasio da će Type 31 moći operirati od Perzijskog zaljeva do azijskog dijela Pacifika. Prema njemu, Mornarica "nije zainteresirana za brod koji ne bi mogao djelovati u svjetskim oceanima kao raspoloživa, neovisna i pouzdana fregata, siguran sam da ćemo je i dobiti".

Rani pokazatelji sugeriraju održivo i ekonomično, prekoceansko plovilo velikog doplova usmjereno na borbeno djelovanje po površinskim ciljevima koje bi se rabilo u scenarijima niske do srednje razine opasnosti. Indikativne značajke uključuju glavni mornarički top srednjeg kalibra, paket senzora optimiziran za protuzrakoplovna i protupovršinska djelovanja, PZO i samoobranu od asimetričnih prijetnji, ofenzivne učinke protiv površinskih i kopnenih ciljeva, sletnu palubu dimenzioniranu za helikoptere Merlin, hangarski prostor za helikopter Wildcat i/ili besposadnu letjelicu, sredstva za lansiranje i povratak brodica i sustave koji će omogućiti interoperabilnost sa sredstvima britanske Kraljevske RM, NATO-a i partnera.

MOGUĆA RJEŠENJA

Kad se govori o mogućim rješenjima, neka od njih je nabrojao i opisao Jane's. Ideja o umanjenoj inačici globalnog borbenog broda (GCS- Type 26) bila je razmatrana u vrlo ranoj fazi projekta, međutim, nije privukla posebnu pozornost. Za takav koncept nema vremena za razvoj. Odmah su procijenjeni visoki troškovi, a ostalo bi dimensijski veliko oblikovno rješenje s iznimno malim izvoznim potencijalom (potonju želju za prodajom stranim mornaricama iskazuju svi državni i vojni dužnosnici koji govore o projektu).

Druga opcija podrazumijeva kupnju gotovog dizajna u inozemstvu i gradnju u Velikoj Britaniji. To je u zemlji koja je iznimno ponosna na svoje pomorsko naslijeđe malo vjerojatno, a bilo bi nužno potrebno provesti i prilagodbu dizajna kako bi se zadovoljili britanski standardi.

Naravno, najambiciozniji je domaći konglomerat BAE Systems i njegovi se prijedlozi uzimaju u obzir s

RATNA MORNARICA

Ilustracija: BAE Systems

najvećom pozornošću. Posljednjih mjeseci tvrtka je razvila dva različita koncepta za program GPFF. Jedan je nastao na temelju dizajna odobalnog ophodnog broda (OPV) klase River Serije 2 (RCB2), a drugi na temelju dizajna korveta klase Khareef čijih je tri broda prodano Omanu. U obama slučajevima BAE-ovi stručnjaci za Type 31 povećavaju postojeće dimenzije i mijenjaju postojeće serijsko (*off the shelf*) oblikovno rješenje, no ipak zadržavajući velik dio postojećeg projekta.

BAE-ove DERIVACIJE

Dakle, na donjem dijelu spomenute krivulje BAE-ov je koncept projekta fregate koji su nazvali Avenger. On je u biti projekt ophodnog broda klase River Serije (Batch) 3, jer je sam dizajn temeljen na komercijalnim

Na donjem dijelu krivulje cijena / sposobnost među prijedlozima za Type 31 nalazi se BAE-ov koncept projekta fregate poznat pod imenom Avenger, koji je razvijen iz ophodnog broda klase River Serije (Batch) 2. Na velikoj je ilustraciji prvi iz serije 2, HMS "Forth", a na manjoj njegov mogući mladi brat Type 31

brodograđevnim standardima klase River Batch 2, no Avenger bi imao veću sposobnost preživljavanja. Naravno, zamislen je sukladno strožim standardima za vojne brodove, bio bi dugačak 111 metara (Batch 2 je dugačak 90,5 m) a uključena su i sva poboljšanja oružnih, senzorskih i drugih sustava koja se podrazumijevaju za fregatu u odnosu na OPV. S objavljenе digitalne ilustracije lako je uočljiv ARTISAN-ov radar te Mk 45 Mod 4 laki mornarički top kalibra 127 mm.

Skuplje rješenje, ali uz izraženije sposobnosti, nudi projekt Cutlass. On podrazumijeva produljenu i poboljšanu korvetu klase Khareef od 2660 tona, dugačke 99 metara.

Ako bi bila modificirana u Type 31, korveta bi po BAE-ovim razmišljanjima bila dugačka 117 m. Naravno, uračunat je i veći doplov i otpornost, moćniji borbeni sustav, jači pogon i šire mogućnosti dopune gorivom (naravno, s obzirom na činjenicu da bi Type 31 trebao djelovati i daleko od domovine). I na ilustraciji projekta Cutlass vidi se isti radar i laki top kao kod projekta Avenger.

BMT NUDI NOVO

Iako je BAE Systems uvijek favorit kad su u pitanju projekti u Velikoj Britaniji, vrlo je zanimljiv prijedlog objavila još jedna domaća tvrtka, BMT Services. Naime, njihov projekt Venator 110 nema temelj u nekoj

Smanjenje brojnosti budućih fregata klase Type 26 (*Global Combat Ship*) uvjetovalo je da britanska ratna mornarica pokrene projekt Type 31

Ilustracija: BAE Systems

Ilustracija: BAE Systems

Razarači Type 45 najmodernejši su britanski površinski brodovi u operativnoj uporabi. Na fotografiji je prvi iz klase, HMS "Daring". Ukupan broj britanskih razarača i fregata ne smije biti manji od 19

Foto: MoD UK

već poznatoj platformi, nego je potpuno originalan. Osnovna brodograđevna obilježja zamišljene fregate očituju se u duljini preko svega od 117 m, gazu 4,3 m najvećoj širini 18 m i istinsnim od oko 4000 t. Još nije razrađena vrsta pogonske konfiguracije, no jamči se maksimalna brzina veća od 25 čvorova. Doplov veći od 7000 NM postizao bi se pri brzini od 15 čvorova a posadu bi činilo 85 mornara, dočasnika i časnika. Projektom su predviđeni i ukupni smještajni kapaciteti 106 + 18 osoba. Na svakoj strani brodskog nadgrađa predviđene su uvlake za gumene brodice s čvrstim dnom dok bi treća trebala biti smještena u odjeljku krmnenog zrcala, a njome bi se upravljalo preko krmene rampe. Također, predviđen je fleksibilan misijski zdenac kao i sletna paluba te hangar za helikopter.

NEOVISNO IZVJEŠĆE

Kad se govori o konačnoj odluci o tijeku i konceptu nabave novih plovila Type 26 i Type 31, a posebno o izvedivosti njihove paralelne gradnje, vrlo će bitne biti stavke koje će biti objavljene u vladinoj Nacionalnoj strategiji brodogradnje spomenutoj u početku teksta.

Za potrebe pripreme navedenog izvješća u kojem je Sir John Parker iznio vlastito stajalište i pogled na trenutačnu situaciju u sektoru ratne brodogradnje, obavljeni su brojni razgovori i posjeti tvrtkama u brodograđevnoj i pomorskoj industriji, cijelokupnom opskrbnom lancu, Vladi,

trgovačkim udrugama, sindikatima te ključnim civilnim i vojnim dužnosnicima.

Dio fokusa u izradi izvješća bio je usmjeren k utvrđivanju upravljačkih mehanizama terminskih planova i troškova isporuke novih ratnih brodova, utvrđivanju stanja i *zdravlja* brodogradilišta i opskrbnog lanaca, kao i otkrivanju blokada potrebnih za stvaranje učinkovitijeg cijelokupnog pothvata/programa od koncepta novoga plovila do njegove dostave.

IZVOZ KAO DOGMA

Zanimljivo je da Sir John Parker rabi oznaku Type 31e, a malo "e" znači izvoz (export). Karakteristike pogodne za izvoz ne bi smjele biti utjelovljene u jednoj od inačica broda, nego od početka, od prvog broda u klasi. To ne bi trebao biti složen i sofisticiran ratni brod baziran na tradicionalnom dizajnerskom pristupu, nego bi se trebao temeljiti na modernom i inovativnom dizajnu standardne platforme. Vrlo fleksibilan, davao bi velike mogućnosti izbora sustava kupcu i tako bio u prednosti nad konkurencijom. Što se tiče brzine gradnje, Parker bi Type 31e stavio u prioritet, naziva je *hitnim projektom*. Razlog tomu nije samo činjenica da su Mornarici prijekopotrebni ratni brodovi, a Type 31 bi nakon 2030. godine s više plovila od predviđenih pet mogao dovesti i do povećanja broja od zasad *zacementiranih* 19 razarača i fregata. Naime, klasa bi mogla biti polazište, pilot-projekt za industrijski

pristup koji naziva virtualnom brodogradnjom i poseban je dio izvješća.

PILOT-PROJEKT?

Dakle, Type 31e trebao bi biti u operativnoj uporabi što je prije moguće u 2020-ima, a Vlada bi za tu brzinu trebala omogućiti i dodatna sredstva. Nadalje, Type 31e može poslužiti kao idealan za razvoj više britanskih brodogradilišta i drugih industrijskih potencijala vezanih uz brodogradnju i opremu za ratne brodove. Također, Mornarica bi trebala uzeti u obzir činjenicu da je bolje i u konačnici isplatiće graditi novi brod nego modernizirati stari, pa bi Type 31e trebao biti koncipiran tako da se odmah odredi optimalno vrijeme njegove operativne uporabe, a potom se ide u zamjenu novim brodom. Vjerojatno je *glazba za uši* tvrtke BMT što je Parker pohvalio njihov prijedlog Venator za Type 31, "ključno je što ima fleksibilan, modularan pristup, i dizajn za moderne proizvodne procese". I inače, Parker je naveo da se ne slaže s mogućnošću da se i svi Type 31 rade isključivo u pogonima BAE Systemsa, koji su već opterećeni Typeom 26 i drugim projektima, a širenje kruga vojnih brodograditelja vrlo je bitno za njegovu cijelokupnu strategiju. U svakom slučaju, pred britanskom je ratnom mornaricom i brodogradnjom vrlo zanimljivo razdoblje, a Type 31 mogao bi biti zamašnjak za kompletну reformu britanskog brodograđevnog sektora. ■

ODORE AUSTRO- VOJSKE IZ ZBIRKE

Budući da ni jedna od zaraćenih strana nije predviđala dugotrajan rat, ni austrougarska vojska, kao ni ostale sudsionice rata, nisu imale dovoljne zalihe odora pa se ubrzo odustalo od primjene postojećih propisa. Pri tome je vojna administracija nastojala novim uredbama standardizirati postojeće različite dijelove odora

Na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće, u skladu s razvojem ratne tehnike i strategije, napuštaju se pravila uniformiranja koja su odlikovale šarolike odore i blještava popratna oprema. U austrougarskoj vojsci prve znakaze tih promjena datiraju iz 1892. uvođenjem sive boje, tzv. boje štuke (njem. hechtgrau) za odore domobranskih lovačkih strijelaca (*Landeschützenregimenter*) i tehničkih postrojbi. Do nove promjene u stilizaciji odora dolazi 1908. kad je za sve rodove vojske propisana manje upadljiva odora. Prema toj promjeni ratna pohodna kapa (njem. *Feldkappe*) bila je načinjena od meke tkanine sa štitnikom i zaslonima koji su se po potrebi spuštali te štitili obraze i uha. Kape su se razlikovale samo po vrsti materijala od kojeg je bila načinjena rozeta. Vojnička bluza imala je

jednoredno pokriveno kopčanje s dva para džepova na prsima i bedrima s klapnama i pokrivenim gumbima. Izrađivala se u dvije inačice – standardnoj od vunene tkanine s visoko podignutim ovratnikom, i ljetnoj inačici šivanoj od platna sa spuštenim ovratnikom.

OBILJEŽJA RODOVA

Ljetna je inačica nošena najviše na južnim bojišnicama. Vojnička je bluza imala široke četvrtaste naramenice, a odlika austrougarskih vojničkih bluza prišivena su valjkasta učvršćenja / valjkasti graničnik na kraju vanjske strane desne naramenice koja su služila za učvršćenje remena puške. Za razliku od kroja vojničkih bluza, krok hlača ovisio je o rodu vojske. Pripadnici pješačkih postrojbi nosili su komotne hlače ravног kroja koje su uz zglobove učvršćivane kopčanjem gamašama. Planinske i domobranske postrojbe (*Landwheri*) nosile su kraće priljubljene hlače s čarapama, ponekad s platnenim gamašama na kopčanje. Topnici su nosili hlače pripajene uz bedro zategnute ispod koljena, a slične hlače nosile su i postrojbe s područja BiH. Motorizirane postrojbe nosile su jahaće hlače. Hlače vojnika iz ugarskog dijela Monarhije bile su ukrašavane gajtanom. Nova ratna/pohodna odora bila je upotpunjena vojnom opremom i obućom u boji prirodne smeđe kože (do tada su se ti predmeti izrađivali od crne kože). Gležnjače su propisan model cipele. Planinske postrojbe nosile su gležnjače za zimske uvjete, a opkopari/inženjeri nosili su visoke konjaničke čizme sa širokim obodom od koljena do bedra.

FORMACIJE I ODORE

U ljeto 1914., austrougarsko pješaštvo bilo je ustrojeno u okviru 110 pukovnija zajedničke vojske. Vojna administracija podijelila je pješačke pukovnije na dva bloka: tzv. njemačke pukovnije i ugarske pukovnije. Početak rata korjaničke postrojbe dočekale su u svojim upadljivim crveno-plavim odorama - plavim atilama i crvenim ulankama, crvenim hlačama, paradnim čakoima, šapkama. Zbog lake uočljivosti prilikom ratnih operacija ulani, draguni i husari bili su prisiljeni svoje vojničke kape prekrivati platnom. Osim toga, nov način ratovanja pridonosio je odumiranju tog elitnog roda vojske koji se novačio iz redova veli-

kaških obitelji. Odore pješačkih pukovnija zajedničke vojske razlikovale su se samo po boji tkanine kojom je bio presvučen ovratnik i obrubljen kaput te po boji gumba. Pripadnici ugarskih pukovnija nosili su poseban tip hlača koje su na bedrima imale ukras – vitez - kötés (viteški vez). Primjerice, pukovnijska boja ugarske 53. zagrebačke pješačke pukovnije bila je tamnocrvena boja, koja je još bila boja 1. i 18. njemačke pukovnije te 52. ugarske pješačke pukovnije.

KRAJ BLJEŠTAVILA

Na početku ratnih operacija, tj. od ljeta 1914. odore sive boje štuke nosili su jedino vojnici zajedničke vojske na prvoj crti. Ali, nagovještaj nedostatka vojnih odora bio je vidljiv već početkom rata kad su postrojbe pučkog ustanka Landsturm bile odjevene u odore prije propisa iz 1908., a neki su vojnici na bojišnici ratovali u civilnom odjelu s crno-žutom ili crveno-bijelo-zelenom trakom oko rukava (ovisno o tome jesu li novačeni u austrijskom ili ugarskom dijelu Monarhije). Teoretski je već u kolovozu 1914. cjelokupna armija trebala biti odjevana u opisane propisane odore. Međutim, originalne fotografije s početka rata svjedoče o individualnim razlikama u pogledu nošenja odora. Profesionalni su časnici i financirali nabavu svojih odora i opreme, pa su nastojali u izvedbi odore, opreme i oružja i nadalje isticati svoju posebnost na bojnom polju. Rujan 1914. godine označio je kraj šarolikih i blještavih austrougarskih vojnih odora. Naime, naredba nadvojvode Friedericha o zabrani nošenja pojaseva, sjajnih nabojača, ulaštenih remena i zaticanja hrastove (ljeti) i borove grančice (zimi) s lijeve strane kape pridonijela je ujednačavanju odjevanja. Budući da ni jedna od zaraćenih strana nije predviđala dugotrajan rat, ni austrougarska vojska, kao ni ostale sudsionice rata, nisu imale dovoljne zalihe odora pa se ubrzo odustalo od primjene postojećih propisa. Pri tome je vojna administracija nastojala novim uredbama standardizirati postojeće različite dijelove odora. Tako se godine 1915. među prvima standardiziraju vojničke hlače: propisuju se jedinstvene duže hlače pripajene uz koljena (njem. *Kniehose*) koje se preuzimaju od domobrana, tako da ugarske hlače postaju zajednički odjevni predmet svim rodovima vojske. Hlače su se nosile

Tekst i foto: Hrvatski povijesni muzej

AUSTRO-UGARSKE VOJSKE HPM-A

s vunenim soknama ili kožnim obojcima koji su postali vrlo popularni.

U SREDINI RATA

Općenito, možemo reći da se odora i oprema vojnika u proljeće 1915. sastojala od terenske/ratne kape sa štitnikom u boji kape, vojničke bluze sivoplave boje s primjesom zelene, kaputa, hlača, gležnjaka i remenja, garnasa odnosno obojaka (od svinjske kože ili jute), nabojnjače za streljivo, čuturice, pribora za jelo i kuhanje, i alata za rov. Odore sive boje štuke pokazale su se zbog boje neprikladnim na bojišnicama Galicije, stoga se u jesen 1915. preuzima boja njemačkih odora – sivoplava s primjesom zelene boje (njem. *Feldgrau*). Istodobno kroj vojničke bluze ostaje nepromijenjen. Gumbi su i dalje pokriveni. Jedino je ovratnik nešto komotniji. Formalno je ta vojnička bluza prihvaćena kao M 16 (*Einheitsbluse*) tek u jesen 1916. godine. Odnosno, standarna vojna odora M 1916. sastojala se od vojničke bluze sa spuštenim ovratnikom, kratkih priljubljenih hlača, vojničkog ogrtača pojednostavljenog modela – bez petlji (preuzet je od planinskog topništva), nabora, manšeta. Također, tada se zbog nestasice tkanina, uvodi drugačiji način označavanja roda vojske na ovratniku. Umjesto da se određenom bojom tkanine (npr. crvenom za topništvo) presvuče cijeli ovratnik, presvlaka u određenoj boji tkanine reducirana je na jednostavnu vertikalnu traku (prije je prekrivala cijeli ovratnik) koja se prišiva pokraj oznake čina. Tako su se tijekom 1915. i 1916. na bojišnici mogli vidjeti vojnici odjeveni u odore u raznim kombinacijama – odore sive boje štuke i odore sivoplave boje s primjesom zelene. Općenito su na naramenice i ovratnike vojničkih bluza stavljane oznake jakih boja kojima se označavala pripadnost pojedinim rodovima ili postrojbama, dok su oznake činova bile neupadljive (od celuloze), tako da se ratna/pohodna odo-

ra vojnika i zapovjednika gotovo i nije razlikovala.

ČINJENICE I PREDMETI

Raznolikost faze oblikovanja/krojevi – modeli, i upotrebe odora austrougarske vojske u kontekstu hrvatskih zemalja svjedoče sakupljeni primjerici u Zbirci odora Hrvatskog povijesnog muzeja, koja čuva najveći broj odora iz Prvog svjetskog rata u hrvatskim muzejima uopće. Sačuvani primjerici dokumentiraju povijesne činjenice, a koje potvrđuju i predmeti iz drugih mujejskih zbirki, da se vojno sposobno stanovništvo hrvatskih zemalja i anektirane Bosne i Hercegovine najvećim dijelom novačilo u pješačke i konjaničke pukovnije i njihove strojopuščane odjele, zatim u lovačke bataljune te postrojbe brdskog i poljskog topništva. U prilog tomu svjedoče primjerici dijelova vojnih odora – kaputi i kape ulana, husara, lovaca, standardna vojnička bluza hrvatskog naziva haljinac, kao i primjerici fesova koji su imali funkciju vojničke kape u postrojbama s područja Bosne i Hercegovine. Zatim predmeti koji predstavljaju dijelove opreme i pribora običnih vojnika i časnika kao što su nabojnjače, časnicički pojasevi, identifikacijske kutijice, znakovlje i drugo. Kulturno-povijesnoj vrijednosti Zbirke odora pridonose primjerici raznih modела crnih časnicičkih kapa sa štitnikom koje su u Prvom svjetskom ratu bile bitno obilježje profesionalnih vojnika – zapovjednog časnicičkog kadra. Taj tip kapa, nakon što je uvedena sivoplava odora s primjesom zelene, počinje se izrađivati u tkanini te boje. Iako se u mornaricu novačilo vojno sposobno stanovništvo s područja hrvatskih zemalja, primjerici mornaričke odjeće ili njezini dijelovi nisu se sačuvali u zbirici, možda i stoga što je odjeća mornara za razliku od odora koprenene vojske bila mornarovo privatno vlasništvo i mogli su je nositi u civilnom životu.

(Autorica teksta i kataloških jedinica:
mr. sc. Jelena Borošak Marijanović,
muzejska savjetnica)

Svečani kratki vojnički kaput nižeg časnika (Oberleutnant) 70. srijemske pješačke pukovnije Carske i kraljevske vojske

- Austro-Ugarska Monarhija, do 1914.
- HPM/PMH – 8220

Prema vrsti ovaj tip odore spada u skupinu paradnih odora. Međutim, zbog nedostatka ratnih odora u prvim ratnim mjesecima, formacije Pučkog ustanka odlaze na bojišnicu odjevene u ovakav tip paradnih odora.

Paradni / svečani vojnički kaput natporučnika 31. lovačkog bataljuna

- Austro-Ugarska Monarhija, poslije 1908.
- HPM/PMH – 9002

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

U prošlom broju Hrvatskog vojnika naveden je dokument koji govori o zapuštenosti spomen-područja Petrove gore tijekom srpske okupacije u Domovinskom ratu. U tom kontekstu, u ovom i sljedećem broju navest će se dokumenti srpske strane koji govore o paljenju i pljačkanju kuća u Jasenovcu, kao i o stanju Spomen-područja Jasenovac tijekom srpske okupacije tog područja u Domovinskom ratu. Jasenovac je posebno zanimljiv jer su dezinformacijama o rušenju spomenika "Kameni cvijet" autora B. Bogdanovića i uništavanju Spomen-područja Jasenovac, srpske

i gospodarskih objekata protjeranih Hrvata u Jasenovcu, ali i objekata srpskih vlasnika (u ovom tekstu uglavnom će biti navedena samo početna slova prezimena pojedinaca koji se spominju, a u izvoru su ta prezimena navedena cjelovito):

DNEVNI IZVJEŠTAJ DEŽURNE
SLUŽBE ZA DAN 02/03. 04.
1992.

GODINE U VREMENU OD 07 DO
07 SATI.

1. U 13,30 sati u S.M. (stanicu milicije, op. a) su došli vojni policajci P. Dragoljub i B. Miloš

3. U ovu stanicu u 17,20 sati došao je sam Milošević Stevan iz Jasenovca Preradovićeva br.1 te prijavio da u Preradovićevoj ulici gore 2 kuće.

Po patrolama milicije utvrđito da su izgorele kuće i to:

1. Kuća od Janjušić Željka, Preradovićeva br. 22.
2. kuća od Jurić Antun, Štrosmajerova br. 12.
3. kuća od Đilas Luke, Ul. žrtava fašizma br. 7.
4. kuća od Segonjić Ljeposave, Ul. žrtava fašizma br. 9.
5. kuća od Kotur Dragana, Savska br. 5. koju smo uspjeli ugasiti.

skela na Savi prilikom vršenja kontrole u putničkom vozilu reg. broj KO 851, oznaka crvenog krsta, a koji je vozio vozač Č. Dragan iz VP. 6797/6 pronađen je jedan televizor narke EI NIŠ i ponici biciklo. Vozač Č. izjavio da stvari vozi kapetanu Šipra i da stvari njemu pripadaju. Od vozača Č. Dragana uz odgovarajući potvrdu o privremenom oduzimanju stvari oduzete a vozač Č. odbio da primi potvrdu. Podnešena službena zabilješka.

Drugih novosti tokom službe nije bilo.

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

O PLJAČKANJU I PALJECOM SRPSKE OKUPACIJE

vlasti pokušale Hrvatsku i Hrvatsku vojsku kompromitirati pred međunarodnom zajednicom. To je posebice došlo do izražaja odmah nakon početka oslobodilačke operacije hrvatskih snaga Bljesak 1. svibnja 1995. godine.

No, prije te oslobodilačke operacije brojne kuće hrvatskih, ali i srpskih vlasnika u Jasenovcu opljačkane su i spaljene, o čemu svjedoči niz dokumenata "Republike Srpske Krajine". Tako se, primjerice, 3. travnja 1992. u izješču "Stanice milicije Jasenovac", koja je bila u sastavu tadašnjeg "Oblasnog centra bezbjednosti Pakrac", govori o paljenju i pljačkanju stambenih

iz VP. 6797 te prijavili da su uhvatili civila V. Lazar iz Uštice br. 109 gdje na improviziranim kolicima preko željeznog mosta vozi zaklanu svinju tešku oko 120 kg iz pravaca Jasenovca i otišao je kući. O tome podnešena službena zabilješka.

2. U 13,50 sati došao je u ovu stanicu milicijer S.M. Okučani D. Nedeljko sa šumskim inžinjerom D. Miloradom te izjavili da su došli do saznanja da se iz sela Bistrica krade oblovinu drvo te čamcima prevozi preko rijeke Save na Bosansku stranu. Podnešena službena zabilješka.

Još je izgorila kuća u Preradovićevoj ulici br. 37 gdje nismo mogli utvrditi vlasnika, kao i kuća u ulici Vladimira Nazora bb.

Takođe je izgorila jedna štala u ulici 22. travnja br. 45. gdje isto nije utvrđen vlasnik.

Navedeni požari su nastupili nakon povlačenja 6. Partizanske Brigade.

Kontaktiranjem sa tamošnjim stanarima došli smo do saznanja da su isti bili svjedoci prilikom odnošenja raznih stvari iz kuća ali zbog straha da ne bi bili spaljeni nisu reagirali.

4. Oko 13,00 sati na punktu

Nadopuna:

U 17,20 sati putem telefona obavještena komanda 11. Partizanske Brigade da je došlo do požara gdje gori više kuća te da pošalju cisternu sa vodom. Obavijest primio zastavnik Banjac. U 19,50 i 21,50 sati ponovo kontaktirano sa zastavnikom Banjem u vezi tražene pomoći, a koja nije stigla ni 03. 04. do 07,00 sati. Požar pokušali gasiti radnici SM uz pomoć nekoliko priпадnika TO B. Dubica.

O svemu će biti obavješten Oblasni Centar Bezbjednosti Pakrac. (HR-HMDCDR, 2., kut. 2289)

O tome da rezervisti pale kuće u Jasenovcu govori i izvješće "Stanice milicije Jasenovac SUP-u Pakrac" od 26. travnja 1992. godine: U prilogu dopisa dostavljamo vam izvještaj dežurne službe SM Jasenovac, a za period od 18. 04. do 25. 04. 1992. godine.

**IZVJEŠTAJ DEŽURNE SLUŽBE ZA PERIOD
OD 07 SATI 18. 04. DO 07 SATI 25. 04. 1992. GODINE.**

- I. KRIVIČNA DJELA: - Krivičnih djela nije bilo.
 II. PREKRŠAJI: - Prekršaja nije bilo.
 III. SAOBRAĆAJNE NEZGODE: - Saobraćajnih nezgoda nije bilo.
 IV. OSTALI DOGADAJI I PRIJAVE: - Dana 18. 04. 1992. godine u

podmetnut od strane NN lica. Podnešena službena zabilješka.
 - Dana 23. 04. 1992. godine u 21,00 sati od strane vođnika Čibić Dragana smo obavješteni da u Štrosmajerovo ulici gore tri kuće. Odmah upućena patrola na lice mjesta, a izašao je operativni radnik Stojnić. Utvrđeno da su gorele kuće vlasništvo: Glavić Kate, Brnić Nikole i Brnić Ane. U sva tri slučaja je požar podmetnut od strane NN osobe. Materijalna šteta velika. Podnešena službena zabilješka.
 - Dana 23. 04. 1992. godine u 17,00 sati patrola zatekla kod skele na rijeci Savi, gdje vojni rezervista B. Siniša prijeti A. Mladenu vojnom obvezniku, a koji se nalazi na redovnom odsustvu, da će ga zaklati nožem kojeg je držao u ruci. Patrola intervenirala

Jednako tako, o pljački i paljenju napuštenih kuća u Jasenovcu govori i izvješće "Stanice milicije Jasenovac SUP-u Pakrac" od 9. svibnja 1992.:

U prilogu dopisa dostavljamo vam izvještaj dežurne službe Jasenovac, a za period od 02. 05. do 09. 05. 1992. godine.

**IZVJEŠTAJ DEŽURNE SLUŽBE ZA PERIOD
OD 07 SATI 02. 05. DO 07 SATI 09. 05. 1992. GODINE**

- I. KRIVIČNA DJELA: Krivičnih djela nije bilo.
 II. PREKRŠAJI: Prekršaja nije bilo.
 III. OSTALI DOGADAJI I PRIJAVE: - Dana 03. 05. 1992. godine patrola prilikom vršenja redovne službe došla je do saznanja da pojedini

spriječena da pregleda kamion. U pratinji kamiona je bio vođnik Ć. koji je i vrijedao patrolu. O tome obavešten komandant bezbednosti 11. Par. Brigade koje je došao drugi dan u našu stanicu te izjavio da je kamion vozio namještaj za jednog vojnog izbjeglicu te da će dostaviti sve potrebne papire o izvozu namještaja. Podnešena službena zabilješka.

- Dana 06. 05. 1992. godine u 17,15 sati u Štrosmajerovo ulici br. 2. došlo je do požara kuće vlasništvo Pirja Mande, a koja se nalazi u izbjeglištu. Kuća je potpuno izgorela a požar je najvjeroatnije podmetnut od strane N.N. lica. Podnešena službena zabilješka.

- Dana 08. 05. 1992. godine u 22,10 sati patrola koja osigurava

LJENJU JASENOVCA JE U DOMOVINSKOM RATU

17,55 sati obavješteni smo da u Preradovićevoj ulici br. 21 gori štagalj. Na lice mjesta upućena patrola koja je zatekla vatrogasce gdje gase požar. Vlasnika štaglja još nismo utvrdili. Požar najvjeroatnije podmetnut. Podnešena službena zabilješka.

- Dana 22. 04. 1992. godine u 13,30 sati od strane Kotur Zorana podnešena prijava da mu je neko pokušao zapaliti kuću u Savskoj ulici. br. 17 u Jasenovcu.

Na lice mjesta išao operativni radnik Stojnić te konstatirao da su izgorele tri sobe i jedna šupa. Požar najvjeroatnije je

te vojna policija privela B. u prostorije 11. komande partizanske. Dalji rad nad istim preuzeila vojna policija.

- Dana 24. 04. 1992. godine u 09,00 sati, došao je u ovu stanicu milicije P. Ljubomir iz Jasenovca, Preradovićeva ulica br. 61. te izjavio da su ga napala tri vojna rezervista i tom prilikom je zadobio lakšu tjelesnu povredu u predjelu lijevog rebra (podlijev krv), a isti je sa sobom donio i liječničko uvjerenje. Podnešena službena zabilješka.

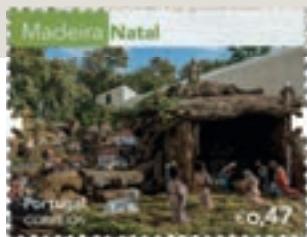
- Drugih novosti tokom navedenog perioda nije bilo. (HR-HMDCDR, 2., kut. 2289)

pripadnici rezervnog sastava JNA iz napuštenih kuća u Štrosmajerovo ulici iznose razne stvari i predmete te se prepostavlja da ih uskladišta-vaju na jedno mjesto i kad se za to ukaže prilika da ukradene stvari prevezu preko rijeke Save u Bosnu. Podnešena službena zabilješka.

- Dana 03. 05. 1992. godine oko 13,00 sati patrola koja vrši kontrolu vozila i civilnih lica na punktu skele na rijeci Sava došla do saznanja da će u vojnom kamionu reg. br. M 6853 biti prevezene stvari koje su ukradene. Nakon izvjesnog vremena kamion je došao na skelu te od strane vojne policije naša patrola je bila

objekat primjetila da u Savskoj ulici gore objekti. Odmah su išašli na lice mjesta gdje su utvrdili da gore dvije kuće u Savskoj ul. i jedan štagalj, zatim u Savskoj ul. br. 92 gorela su dva objekta te u ul. Žrtava Fašizma br. 48 gorela je jedna kuća i u Preradovićevoj ulici gorela je jedna štala. O svemu obaveštena komanda 11. Par. brigade koji su nakon izvjesnog vremena zahtjevali da podignemo TO Jasenovac, da gase požar, što smo i učinili. O svemu ovom podnešena službena zabilješka.

- Drugih novosti tokom navedenog vremena nije bilo. (HR-HMDCDR, 2., kut. 2289) ■

Božićna marka
Madeire,
portugalske
otočne skupine i
autonomne regije u
Atlantskom oceanu

"Nada" (esk. Habbet), naziv
marke izdane 2002. dovolj-
no govori o ekstremnim
zimskim uvjetima na
Grenlandu koji je čak više
od 80 posto pokriven ledom

FILATELIJA

Kao dan Isusova rođenja,
25. prosinca zabilježen
je prvi put 354. godine, a
uveden ja kao blagdan u
Rimu tijekom VI. stoljeća

Sve potrebne namirnice tije-
kom rata Grenlandani su pri-
mali iz SAD-a i Kanade. Robu
su plaćali ribom i kriolitima,
neobično rijetkim mineralom

MARKE DOŽIVLJAJ BOŽIĆA

Mnogobrojne
hrvatske božićne
etičke i lokalne
posebnosti
ukorijenjene
su u europskoj
kršćanskoj kulturi

Više od jednog stoljeća, posebice zadnjih pedesetak godina tijekom studenog i prosinca tiskaju se božićne marke s neiscrpnim umjetničkim nadahnućima. Gotovo da i ne postoji zemlja ili samostalni teritorij u kojem je Božić nacionalni praznik, a da ne izdaje jednu ili više maraka radi dočaravanja božićnog ugodjača i pokazivanja tradicije i izvan svojih granica.

Ivo AŠČIĆ

Na ovogodišnjoj hrvatskoj marki (Božić, hrvatsko ime kršćanskog blagdana Isusova rođenja) prikazan je motiv slike Poklonstvo kraljeva, nastale u XVII. stoljeću, djelo nepoznatog autora, a koja se nalazi u Dubrovačkim muzejima. Slovenska marka (Božič) prikazuje koledare (reprodukacija slike Gvidona Birolla, "Trirkraljevski koledniki" iz 1939. godine), ophode skupine čestitara – pjevača, koji imaju tradiciju i u Hrvatskoj (jadransko područje). Motiv kanadske marke (Christmas/Noël) reprodukcija je slike "Gospa i dijete Isus" nastale 1460. godine u Castelli (Italija), a koja se danas nalazi u Muzeju likovnih umjetnosti u Montrealu. Zanimljivost ove slike (tempera i zlato na drvu) dimenzija 58,5 x 37 cm jest da kustos muzeja nije zapisao ime autora slike, tako da se ona pripisuje nepoznatom autoru pod nazivom: Majstor Rođenja Isusova iz Castella (tal. Maestro della Natività di Castello).

Grenlandske marke (Jul) prikazuju dva različita božićna ugođaja s pogledima kroz prozor, onom u zimsku idilu s polarnom svjetlošću i onom u kuću gdje se nalazi božićno drvce i stol koji dočaravaju zajedništvo. Jedna od nekoliko austrijskih (Weihnachten) božićnih maraka prikazuje zasigurno najpoznatiju božićnu pjesmu "Tiha noć, sveta noć" napisanu 1816., a izvedenu dvije godine poslije na području Salzburga. Prevedena

"Tiha noć, sveta noć" jedna je od napoznatijih božićnih pjesama u svijetu, napisana 1816.

je na brojne svjetske jezike, a uvrštena je također na UNESCO-ov popis nematerijalne kulturne baštine. Islandske marke (Jól) prikazuju božićnu zvijezdu i svjeću, dekoraciju s njihove tradicionalne božićne nošnje; od australijskih maraka (Christmas) izdvaja se ona koja prikazuje tri mudracu s Istoka koje šalje kralj Herod kako bi utvrdio rođenje Spasitelja. Na marki dominira i zvijezda koja mudracima pokazuje put u Betlehem, rodni grad Isusa Krista; Švicarci (Weihnachten/Natale/Noël) su na jednoj od svojih maraka prikazali božićno drvce, dekorativni simbol Božića u čijem kićenju na Badnjak

najviše sudjeluju djeca kako bi sutra ujutro našli dar ispod bora; Novozelanđani (Christmas) su prikazali adventski kalendar, poseban dar za djecu ali i odrasle, koja svakodnevno u vrijeme adventa istražuju što se nalazi u džepićima kalendara; Madeira (Natal), portugalska otočna skupina i autonomna regija u Atlantskom oceanu dočarava rođenje Isusa u štalicu; dvije vatikanske marke (Natale) prikazuju Isusovo rođenje, odnosno reprodukciju djela talijanskih kipara iz XV. i XVI. stoljeća Andrea Della Robbia i njegova sina Giovannia; Španjolci (Navidad) su reproducirali sliku "Djevica Ma-

ria" iz katedrale u Santo Domingo de la Calzada u La Riojai, pokrajini i autonomnoj zajednici na sjeveru Španjolske.

RAT NA GRENLANDU

Serijom od tri marke, Grenland (esk. Kalaallit Nunaat), danski otok u Artiku i najveći otok na Zemlji, na kojem živi oko 55 tisuća stanovnika, u studenom je ove godine izdao marke na temu II. svjetskog rata te time započeo s najavom 75. obljetnice završetka rata koja će se obilježiti 2020. U tom smislu, izdat će ukupno deset serija maraka s prikazom rata u očima Grenlandana. Marke će se temeljiti na reprodukcijama fotografija i umjetničkih djela povezanih s tim vremenom. Iako je izolirani Grenland bio u stavu Danske sve do II. svjetskog rata (namjerno zapostavljen radi zadržavanja domaćeg stanovništva), njega su tijekom rata za razliku od Danske koju je okupirala Njemačka, zaposjeli američki vojnici. Posebice su koristili teritorij Grenlanda za zračni transport opreme i vojnika prema Europi. Nakon rata izgrađene su i američke zračne baze, poput Thule (u okviru NATO-a) pokraj Qaanaaq, temeljem dansko-američkog sporazuma o zajedničkoj obrani Grenlanda 1951. Počekom ovog tisućljeća, Grenland se usprotivio namjerama SAD-a da ga strateški iskoristi u okviru planiranog novog sustava proturaketne obrane Sjeverne Amerike. ■

VOJNI VREMENI.PL.OV

Pripremila Petra Kostanjšak

BOŽIĆNI USTAV – PRVI USTAV NEOVISNE RH

U ljeto 1990. godine Predsjedništvo Socijalističke Republike Hrvatske donosi odluku kojom Sabor predlaže donošenje Ustava Republike Hrvatske. Ciljevi su Ustava određenje Hrvatske kao suverene države hrvatskog naroda i njegovih državljanina pripadnika drugih naroda i manjina, države parlamentarne demokracije, vladavine prava i tržišnog gospodarstva. Prvi saziv Sabora Republike Hrvatske na zajedničkoj sjednici triju vijeća 22. prosinca donosi Odluku o proglašenju Ustava Republike Hrvatske. Donesen je neposredno pred Božić pa se naziva i Božićnim Ustavom, a riječ je o prvom Ustavu neovisne Republike Hrvatske.

PRIJE 26 GODINA

22. PROSINCA
1990.

PRIJE 25 GODINA
18. PROSINCA
1991.

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE SLAVI SVOI DAN

Na HVU-u se od 1991. provode prve časnike i dočasničke obuke za pripadnike Zbora narodne garde. Od 1993. nosi ime Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski" te se u njemu provode tečajevi u Časničkoj i Dočasničkoj školi. Te je godine osnovana Zapovjedno-stožerna škola "Blago Žadro", a 1995. i Škola stranih jezika. Od 1998. u Ratnoj školi "Ban Josip Jelačić" provodi se najviša razina izobrazbe. Model civilno-vojne izobrazbe, program Kadet počeo je 2003., a 2014. novi sveučilišni studijski programi Vojno inženjerstvo te Vojno vođenje i upravljanje. Od 18. rujna 2015. HVU nosi ime dr. Franje Tuđmana, dok nova ustrojstvena cjelina Centar vojnih škola preuzima ime Petra Zrinskog.

POVRATAK HRVATSKE VOJNIČKE ODORE

Uoči Božića 1992. godine tristo časnika Hrvatske vojske dobilo je nove službene odore. Stručni tim u sastavu, akademска scenografkinja i kostimografska lka Škomrlj, scenografkinja Latica Ivanišević i Dženisa Medvedec, dizajnerica za tekstil i odjeću, bio je zadužen za likovno oblikovanje te je nastojao stvoriti suvremenu službenu odoru slijedeći pravila važeća za sve vojske svijeta.

PRIJE 24 GODINE

PROSINAC
1992.

PRIJE 2 GODINE
PROSINAC
2014.

OBLJETNICA SREDIŠNICE ZA OBAVJEŠTAJNO DJELOVANJE

Središnjica za obavještajno djelovanje (SOD) slavi svoju drugu obljetnicu postojanja, a riječ je o postrojbji nastaloj spajanjem nekadašnje Središnjice elektroničkog izviđanja i Vojnoobavještajne bojne HKoV-a. Temeljna je misija SOD-a pružanje združene vojnoobavještajne potpore Oružanim snagama RH u izvršenju mirnodopskih zadataća, provedbi ratnih i neratnih operacija te poslovi strategijskog elektroničkog izviđanja za potrebe sigurnosno-obavještajnih agencija Republike Hrvatske. Svoj Dan postrojba obilježava 21. prosinca.

21. PROSINCA 1958.

General Charles de Gaulle izabran za predsjednika Francuske, a prisegnuo je u siječnju 1959. godine.

21. PROSINCA 1988.

Avion američke kompanije "Pan Am" na liniji London-New York eksplodirao iznad Škotskog Lockerbijja; za napad optužena Libija.

25. PROSINCA 1989.

Osudjen na smrt i strijeljan rumunski diktator Nicolae Ceaușescu.

VOJNA ODLIKOVANJA

Orden Legije časti stupnja *Chevalier* (najniži, V. stupanj) nosi se na vrci. Viši stupanj ima vrcu s rozetom, još viši nosi se na ogrlici, a najviši na lenti. <https://fitscience.files.wordpress.com/2014/03/insigne-de-chevalier-de-la-lc3a9gion-dhonneur.jpg>

Brojne europske zemlje s vremenom uvode različite vrste odlikovanja, u prvom redu za vojne, a nešto rjeđe i za građanske zasluge. Zbog toga se već krajem XVIII. i početkom XIX. st. uočava potreba za različitim vrstama specijaliziranih odlikovanja

SUVREMENA

Primjer Francuske brzo slijede i ostale europske monarhije tako da je već 1698. ruski car Petar I. ustanovio Orden sv. Andrije Prvopozvanog (Орден Святого Андрея Первозванного) kao

najviše odlikovanje Carske Rusije, nazavano po svecu zaštitniku te zemlje. Nakon reinstalacije 1998. godine postaje najviše odlikovanje Ruske Federacije. Orden

ima samo jedan stupanj i dodjeljuje se za većinu vojne i građanske zasluge. Kao i tako je i Orden sv. Andrije Prvopozvanog imao okvirnu formu, a pojedini su imućni nositelji nakon uručenja izrađivali orden-ski znak (obično i ordensku zvijezdu) po svojem ukusu i u skladu s financijskim mogućnostima. Obično je u takvim okolnostima odlikovanje bilo u pravom smislu te rječi pokazatelj bogatstva njegova nositelja.

Kraljevina Saska ustanovila je 1736. godine Vojni orden sv. Henrika koji se dodjeljuje isključivo za iskazanu osobnu hrabrost i vojne zasluge u ratu. Odlikovanje je imalo četiri stupnja (Veliki križ, Komturski

križ I. stupnja, Komturski križ II. stupnja i Viteški križ), koje su se dodjeljivale prema rangu časnika. Veliki križ ordena dodjeljivan je isključivo monarhu i najvišim vojnim zapovjednicima, Komturski križ II. stupnja generalima, Komturski križ I. stupnja višim časnicima (od bojnika do brigadira), a Viteški križ nižim časnicima. Dočasnici i vojnici nisu mogli dobiti to odlikovanje bez obzira na iskazanu hrabrost na bojnom polju i požrtvovnost. S nestankom monarhije nakon Prvog svjetskog rata to se odlikovanje prestaje dodjeljivati. Ubrzo i ostale europske zemlje uvođe različite vrste odlikovanja, u prvom redu za vojne zasluge, nešto rjeđe i za građanske zasluge pa se već krajem XVIII. i početkom XIX. st. uočava potreba za različitim vrstama specijaliziranih odlikovanja. Više nije bio dovoljan jedan orden s različitim stupnjevima (ovisno o kategorizaciji zasluga njegova nositelja ili drugim uvjetima dodjeljivanja), nego je postalo nužno

ustanoviti primjereno odlikovanje za svaki oblik zasluga (npr. iskazana osobna hrabrost i junaštvo u borbi moralo se razlikovati od zapovjedničkog umijeća i uspješnog vodenja postrojbi u bitki). Morale su se također razlikovati vojne inačice njihovih nositelja danih jer su i zasluge njihovih nositelja bile različite. Sve je to utjecalo na pojave više različitih odlikovanja unutar pojedine zemlje, pri čemu je svako od njih moglo imati nekoliko stupnjeva. Veći broj različitih odlikovanja zahtijevao je i rangiranje po važnosti. Zbog toga većina zemalja uvedi strogo definirane popise svojih odlikovanja, od najvišeg do najnižeg (koja su dodjeljivana pojedincima za vojne zasluge u mirnodopsko vrijeme, izvanredne građanske zasluge na području znanosti, umjetnosti i sl.). Najviša odlikovanja i dalje su dodjeljivana pojedincima (uglavnom visokim časnicima) za izvanredne vojne zasluge u ratu.

Orden sv. Andrije Prvopovzanoj iz razdoblja Carske Rusije (odlikovanje koje se danas dodjeljuje nešto je jednostavnijeg dizajna). Mogao se nositi na dva načina – na ogrlici ili se ordenski znak mogao skinuti s ogrlice i prikopčati na lenu. Točno su bile propisane prigode u kojima se nosio na ogrlici, a u kojima na lenti, no u obama se slučajevima nosila i ordenska zvijezda. http://ic.pics.livejournal.com/skif_

Marinko OGOREC

Ordenski znak Ordena sv. Andrije Prvopozvanog izrađen 1800. godine za nepoznatog nositelja. U cijelosti je izrađen od dijamanta i s dvama rubinima (oci dvoglavog orla). Danas se nalazi u Ermitaju. <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/ae/1b/be/ae1bbe029ec341dd23d84a85489c2b45.jpg>

VOJNA ODLIKOVANJA

Istodobno su zadržane i materijalne nagrade koje su se mogle dodjeljivati uz zasluge njihovih nositelja. Međutim, i njihovo se dodjeljivanje u velikoj mjeri mijenja omaslovljavanjem oružanih snaga krajem XVII. st., tako da se novac i zemljiste dodjeljuju isključivo istaknutim zapovjednicima za posebne zasluge u ratu ili dugogodišnju uspješnu službu u oružanim snagama. Tako je npr. američki general njemačkog podrijetla Friedrich Steuben (1730. – 1794.) za svoje uspjehe u izgradnji američke vojske tijekom Rata za neovisnost dobio od Kongresa zlatnu sablju, a od države New Yorka 16 000 akri (nešto manje od 650 000 ar) zemlje u posjed. U Francuskoj su za vrijeme Prvog Carstva maršali, uz fiksni dodatak od 40 000 franaka godišnje na redovita mjeseca primanja, dobivali i vojvodstva iz kojih su izvlačili goleme

rente (npr. maršal Louis-Alexandre Berthier od svojeg je posjeda dobivao oko 1 225 000 franaka, maršal Louis-Nicolas Davout oko 900 000 franaka itd.). Slične su nagrade dodjeljivane i u drugim evropskim zemljama, pa su tako u Rusiji sve do Prvog svjetskog rata istaknuti vojskovođe dobivali velike zemljische posjede (zajedno s kmetovima) u besplatan najam na četiri do 12 godina, a iznimno i u trajno vlasništvo. Pruski je parlament nagradio feldmaršala Helmutha von Moltkea s 600 000 maraka nakon uspjeha u Bitki kod Hradeca Králové 1866. godine, a slično je u to vrijeme bilo i u ostalim europskim zemljama. Danas je uobičajeno da se od materijalnih nagrada zaslужnim visokim časnicima dodjeljuju posebno izrađeni, reprezentativni primjerici oružja. Važan je pomak u načinu dodjele odlikovanja, ali i općenito u njihovu društvenom vrednovanju kao visokih simboličkih nagrađa koje društvo ukazuje pojedincima, učinio 1802. godine Napoleon Bonapar-

te kad je ustanovio Orden Legije časti, i danas najviše francusko odlikovanje za vojne i građanske zasluge. Nakon sloma monarhije i ustupstave republike sve su dotadašnje nagrade i odlikovanja sve su dodjeljivani po feudalnom načelu ukinuti. S obzirom na to da se brzo uočila potreba za novim oblicima državnih priznanja, tako da je prvi konzul Napoleon Bonaparte predložio ustanovljenje odlikovanja koje bi se dodjelilo pojedincu kao priznajje za vojne ili građanske zasluge kojima je zadužio Francuskog, bez obzira na njegov društveni status, podrijetlo, vjersku pri-padnost ili mjesto rođenja. Tako je pristup bio u to vrijeme velik iskorak, sasvim u skladu s načelima Francuske revolucije, pa je praktički svaki građanin Francuske, ali i stranac koji je na neki način zadužio Francusku mogao dobiti Orden kao državno priznanje. Orden Legije časti (puni naziv glasi NacionaL de la Légion d'honneur) smatra se prvim neselektivnim odlikovanjem u povijesti koje je dodjeljivano temelju stvarnih zasluga pojedincu, a ne njegove pripadnosti nekom društvenom položaju ili višem staležu.. ■

MULTIMEDIJA

Povratak Nokije

Finska kompanija HMD potpisala je s Nokijom ugovor o strateškom licenciranju te će prve pametne telefone s logom te *klasične* kompanije predstaviti u prvom dijelu 2017. godine. Nokia je godinama dominirala na tržištu mobilnih telefona, ali velik je pad uslijedio nakon što se nije uspjela prilagoditi novim pravilima na tržištu, tj. pametnim telefonima. Tvrtka se 2011. odlučila za rizičan potez te odabrala Windows kao jedini operativni sustav na kojem će njezini telefoni raditi. Iako su mnogi analitičari upozoravali kako bi bilo puno logičnije da Nokije rade na Androidu, u tvrtki su vjerovali kako će korisnici koji ne žele skupi iPhone, a nisu zadovoljni Androidom, odabrati

Windows. Odluka se pokazala pogrešnom i nakon iznimno loše prodaje telefona Nokia je na kraju prodana Microsoftu, što je označilo kraj nekadašnjeg mobilnog giganta. Prije pola godine Microsoft je prodao Nokiju diviziju *običnih* mobitela, a situaciju je iskoristio HMD. Potpisao je s Nokijom spomenuti ugovor koji će mu omogućiti desetogodišnje pravo korištenja tog brenda

na pametnim telefonima i tabletima. Zna se da će to biti pristupačni uređaji niže i srednje kategorije i da će raditi na Androidu. "Razvijamo zanimljivu novu seriju proizvoda usmjerenu korisnicima koja će se fokusirati na inovaciju, kvalitetu i iskustvo, zajedno s već dobro poznatim značajkama koje krase Nokiju – odličnim dizajnom, robusnosti i pouzdanosti," stoji u priopćenju iz HMD-a.

Velik i težak

Prema najnovijim informacijama, veliki novi Panasonicov tablet Toughbook FZ-Y1 bez posljedica će izdržati pad sa 76 centimetara. Možda na prvu ne zvući posebno, ali masa tableta iznosi čak 2,41 kg, pa ako nakon pada nastavi i dalje normalno raditi, to je prilično postignuće konstruktora. Kućište uređaja izrađeno je od lagane i čvrste magnetizijeve slitine. Veliki 20-inčni zaslon visoke 4K razlučivosti od 3840 x 2560 točaka otporan je na grebanje, a zauzima čak 75,32 % prednje površine. Po snazi je pravo računalo, a dodaju li se tipkovnica i miš, dobije se moćan stroj. Toughbook FZ-Y1 radi na Intel Coreu i5-5300U na 2,3 GHz, uz Intel HD 5500 grafiku. Ugrađeno je četiri ili osam gigabajta RAM-a i SSD disk od 128 ili 256 gigabajta interne memorije, a može se i proširiti preko microSD ulaza. Radi na Windows 10 Pro operativnom sustavu. Uređaj je namijenjen u prvom redu za profesionalnu uporabu, a cijena iznosi 5999 dolara (više od 42 000 kuna).

Na Messenger dolaze igre

Facebook je potvrdio pokretanje platforme *Instant Games* koja će više od milijardi korisnika omogućiti korištenje Facebook *Messengera*, aplikacije koja služi za razmjenu poruka. Platforma HTML5 igre će pokretati u okviru *Messengera* i *News Feeda*, a sve će funkcionirati i na mobilnoj aplikaciji i na desktopu, bez potrebe za instaliranjem novih aplikacija. *Instant Games* zasad je pokrenut u beta fazi, s uključenih 17 igara, među kojima su *Words With Friends*, *Pacman*, *Space Invaders* i druge koje mo-

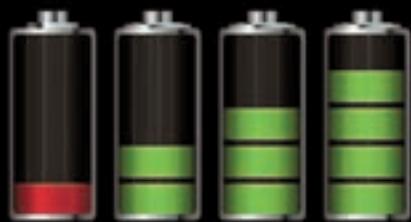
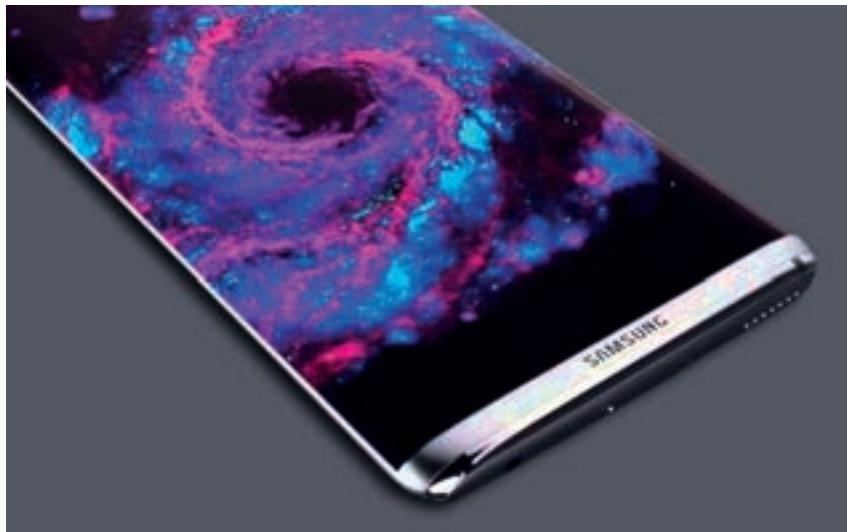
žete jednostavno naći na mreži. Facebook će za platformu osigurati miks klasičnih i modernih igara, a s vremenom će se izdvajati najpopularnije. Na tome je radio već neko vrijeme, u svoju aplikaciju *Messenger* tiho ubacio i košarkašku igru, ali sve je postalo službeno tek s platformom *Instant Games*. Aplikacija *Messenger* dobit će u glavnom meniju ikonu kontrolera u kojoj će se nalaziti popis igara. *Instant Games* dostupan je za iOS 8 (ili jače) te Android 5 (ili jače) uređaje.

Pripremio Ivan HORVAT

Galaxy slijedi iPhone?

Nakon što je Apple na iPhoneu 7 odlučio izbaciti stereopriklučak za slušalice, čini se da i u Samsungu razmišljaju da to urade na novoj generaciji svojeg Galaxyja. Portal SamMobile donio je ekskluzivne informacije koje govore da će Galaxy S8 ostati bez 3,5-milimetarskog priključka. Umjesto toga, Samsung će novi mobitel opremiti tek jednim USB-C priključkom, koji će moći služiti i za prijenos digitalnog audiosignalata. Stare slušalice s 3,5-milimetarskim jackom moći će se priključiti putem posebnog adaptera, a bit će potrebiti različiti kabeli da bi se mobitel punio dok su na njega žicom priključene slušalice (ako se ne puni bežično). Umjesto stereopriklučka, Samsungovci bi prostor unutar mobitela mogli iskoristiti za povećanje baterije ili ugradnju stereozvučnika, navodi spomenuti izvor. Predstavljanje Galaxyja S8 očekuje se krajem veljače na Mobile World Congressu (MWC) u Barceloni.

Problem većine modernih uređaja, bilo da je riječ o pametnim telefonima ili prijenosnicima, prekratko je trajanje baterije. Nova dizajnerska rješenja, koja se uglavnom kreću u smjeru *ultratankog* uređaja, nužno povlače ugradnju, uvjetno rečeno, *tanjih* komponenti, što se posebno loše odražava

Punjjenje jednom godišnje?

na trajanje baterije. Je li to moguće promijeniti? Prema objavi koja stiže sa Sveučilišta u Cambridgeu – i te kako je moguće – čak do te mjere da ćemo, ako ideja zaživi, uskoro imati prijenosnike čije ćemo baterije puniti jednom godišnje! Zvuči doista nestvarno, ali dr. Sungsik Lee, jedan od autora istraživanja s Odjela za inženjerstvo na Cambridgeu, tvrdi da je moguće. „Tranzistori su poluvodički uređaji koji u osnovi funkcionišu slično slavini. Uključite tranzistor, stavite ga na napajanje i dolazi do protoka. Kad isključite napajanje, protok se zaustavlja.

Međutim, kad je tranzistor isključen, još je uvijek moguć protok struje kroz njega, jednako kao u slavini. Upravo na tom konceptu temeljimo svoje istraživanje,« rekao je dr. Lee. Novi dizajn tranzistora, koji će biti proizvedeni na vrlo niskim temperaturama, mogao bi omogućiti da se oni tiskaju na različitim materijalima, kao što su staklo, papir ili plastika. Takav bi pristup omogućio izradu baterija koje su istodobno i iznimno tanke i iznimno izdržljive. Hoće li to zaživjeti pokazat će vrijeme: nadamo se vrlo skoro...“

www.coolest-gadgets.com/category/military-gadgets/

Uobičajeno je da u rubrici predstavljamo stranice koje, za dublji uvid u sve što nude, traže dulje surfanje i pretragu podataka, videa i fotografija. Ovaj ćemo put biti malo opušteniji. Stranica Coolest Gadgets u okviru posebne kategorije donosi zanimljiv popis odabranih vojničkih *gadgeta*. Ne želimo ulaziti u to koliko su korisni ili uporabljivi u svakodnevnim vojničkim zadaćama, ali svakako bi mogli potaknuti raspravu, razmišljanje ili barem smiješak. Ako vas neka od spravica, a ima ih i većih, zaista zainteresira, stranica će vam biti dobro polazište za traženje više informacija. Posjetite je čak i ako vas ne zanima vojna tehnologija jer može biti vrlo zabavna!

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

www.coolest-gadgets.com/category/military-gadgets/

Coolest Gadgets | The Coolest Gadget Site on the Web Since 2001

Sign Up | RSS | Follow CG on Facebook | Follow CG on Twitter

STAR TREK | **THINIGOOD**

Military Gadgets

The SURVCO Tactical Credit Card – an old-fashioned EDC tool for modern users

Top Categories

- Apple
- Electronics Gadgets
- Gadgets
- Smartphones
- Drone
- Electronics Gadgets
- Home Automation
- Smart Gadgets
- Smart Gadgets
- iPhone Gadgets
- MacBook Gadgets
- Office Gadgets
- Army Gadgets
- Buy Stuff
- Books
- Science Gadgets

SHOP. CONNECT. ENJOY.

Časopis **HRVATSKI VOJNIK** s vama je od 1991.

Odsad i na društvenim mrežama.

Pratite naše
objave...

facebook.com/HrvatskiVojnikMagazin
twitter.com/HrvVojnik

Gledajte naše
filmove...

Čitajte nas
i pronadite
najveći izbor
fotografija iz
OSRH...

www.hrvatski-vojnik.hr

Sve što vas zanima pitajte nas...
hvojnik@msh.hr

